

Засновники: Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, Національна юридична бібліотека.
Заснований у 2011 році . Виходить раз на два тижні.

Головний редактор В. Горвий *Редакційна колегія:* Ю. Половинчак (відповідальна за випуск), Н. Іванова,
Т. Дубас, Ю. Калініна-Симончук

Адреса редакції: НБУВ, просп. 40-річчя Жовтня, 3, Київ, 03039, Україна

Громадська думка про правотворення

/Бюлетень оперативних матеріалів на базі аналізу
правової електронної інформації/

№ 8 (44)
(травень 2013 р.)

ЗМІСТ

АКТУАЛЬНА ПОДІЯ.....	2
АНАЛІТИЧНИЙ РАКУРС.....	3
Конституційний процес.....	3
М. Оніщук.....	3
Чи забезпечать зміни до Конституції справедливе правосуддя в Україні? ¹	3
А. Бергелський.....	7
Реформування державних і комунальних засобів масової інформації.....	7
Е. Войцеховская.....	14
Быть ли врачам и медикам государственными служащими: за и против.....	14
Н. Аксьонова.....	16
Контролюючі органи – під контролем громадянського суспільства.....	16
С. Горвая.....	19
«Войны памяти» переходят в законодательную плоскость?.....	19
СУДОВА ПРАКТИКА.....	24
А. Блажкевич.....	24
Іноземних інвесторів знищують в українських судах: чи будуть інвестиції в країну.....	24
ПРАВО: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА.....	27
О. Єфімов.....	27
Оптимізація трудових відносин: як і навіщо роботодавці їх «маскують».....	27
Г. Норов.....	36
Деякі нюанси надання та оплати відпусток.....	36
ЩОДЕННИК БЛОГЕРА *.....	39

КИЇВ 2013

АКТУАЛЬНА ПОДІЯ

Верховна Рада відмовилася внести зміни до Конституції України щодо скасування недоторканності народних депутатів, Президента і суддів

За весь час існування незалежної України найактуальнішою темою була і є тема депутатської недоторканності. Поширення недоторканності на народних депутатів означає, що вони не несуть юридичної відповідальності за результати голосування або висловлювання у парламенті та в його органах за винятком відповідальності за образу чи наклеп, народні депутати не можуть бути без згоди Верховної Ради притягнені до кримінальної відповідальності, затримані чи заарештовані.

Представляючи законопроект, Комітет з питань правової політики запропонував прийняти постанову, згідно з якою депутати мали подати пропозиції до законопроекту № 0977 після висновку Конституційного Суду до 31 травня, до 14 червня профільний комітет мав опрацювати пропозиції, до 18 червня матеріали мали бути роздані депутатам, а 20 червня парламент мав би розглянути цей законопроект на пленарному засіданні.

Погляди фракцій із цього приводу розділилися: «Свобода» та «Батьківщина» висловилися проти законопроекту, наголосивши, що законопроект про скасування недоторканності має бути комплексним, інакше він втрачає сенс. УДАР, підтримуючи зняття недоторканності, називав її «стіною, яка розділяє громадянина і політичну еліту», яку необхідно видалити. КПУ також була готова голосувати за зняття недоторканності, але не лише з депутатів, а тільки разом із суддями і Президентом. Партія регіонів у свою чергу запропонувала зняти для початку недоторканність із нардепів.

Однак у підсумку нардепи відхилили цю постанову: «за» проголосували 190 нардепів при 226 необхідних (150 від ПР, 30 від КПУ, вісім позафракційних і по одному від УДАРу і «Батьківщини»), сім були проти, 121 утрималися.

Таким чином, оскільки парламент не зміг ухвалити постанову про подальшу роботу над законопроектом про внесення змін до Конституції щодо недоторканності, цей законопроект вважається неприйнятним.

Тим часом, коментуючи голосування щодо законопроекту про недоторканність лідер фракції Удар В. Кличко заявив, що влада свідомо не хоче йти на повноцінне зняття недоторканності. Тому наступний законопроект має бути про зняття недоторканності не тільки з депутатів, а суддів та Президента.

АНАЛІТИЧНИЙ РАКУРС

Конституційний процес

М. Оніщук, член Комісії з питань організації державної влади Конституційної Асамблеї України, президент Інституту правової політики, міністр юстиції України у 2007–2010 рр., д-р юрид. наук

Чи забезпечать зміни до Конституції справедливе правосуддя в Україні?¹

Одним із пріоритетних завдань розвитку країни, поза всяким сумнівом, є утвердження незалежної судової влади. Останні події з ухваленням судами низки політично резонансних рішень та критично низький рівень громадської довіри до судів свідчить про гостру необхідність вжиття неординарних заходів для зміни ситуації, що склалась. Фактом є те, що можливості власне законодавчих удосконалень у цій сфері, якщо і не вичерпали себе, то принаймні є неефективними. Відтак можливості суттєвих зрушень у царині здійснення правосуддя пов'язуються нині саме з очікуваними змінами до Конституції.

Як відомо, голова Конституційної Асамблеї Л. Кравчук незабаром спрямує до Венеціанської комісії проект закону України «Про внесення змін до Конституції України щодо удосконалення судової системи та засад здійснення правосуддя в Україні» (далі – Проект) для здійснення відповідної експертизи.

Вказаний законопроект змін до розділу «Правосуддя» Конституції України був підготовлений Комісією з питань правосуддя Кон-

¹ Автор здійснив аналіз конституційного законопроекту на базі пропозицій Комісії з питань правосуддя Конституційної Асамблеї від 23 лютого 2013 р.

ституційної Асамблеї (голова – В. Маляренко), проте на цей час ще не розглядався Асамблеєю.

Названий Проект, який був створений на базі нормопроектних ініціатив Адміністрації Президента України, Інституту правової політики, Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», інших закладів та установ, за умови його схвалення парламентом є, у цілому, важливим і прогресивним кроком на шляху конституційних перетворень судової системи України. Зокрема це стосується положень щодо: запровадження в засадах судочинства принципів верховенства права, розумних строків розгляду справ, їх незалежного розподілу; утворення, реорганізації та ліквідації судів виключно законами України; запровадження інституту виборних мирових суддів; закріплення інстанційності судів, як одного з принципів побудови судової системи; неможливості виконання судом функцій різних інстанцій в одній справі; неможливості ухвалення судом рішень на виконання повноважень інших органів чи посадових осіб; запровадження конкурсних засад у процедуру добору кандидатів на посаду судді; визначення і розмежування понять «зупинення» і

«припинення» повноважень судді; конституційного визнання медіації та третейського судочинства; визначення незалежного статусу Вищої ради юстиції як єдиного органу судового управління та забезпечення більшості у ній професійних суддів; усунення парламенту з процедури призначення і звільнення суддів та надання згоди на їх арешт; скасування випробувального строку у призначенні суддів тощо.

Водночас Проект не передбачає конституційного врегулювання деяких принципових положень, окремі норми Проекту є зайвими, оскільки не мають конституційного змісту, чи виходять за межі конституційного регулювання. Частина статей Проекту необґрунтовано перевантажена відсилками на закон. Вважаю, що Проект потребує доопрацювання і у зв'язку з цим хотів би висловити кілька своїх зауважень і пропозицій щодо покращання форми й змісту конституційного регулювання правосуддя.

Надзвичайно важливим і таким, що не знайшло свого належного вирішення в Проекті, є питання суду присяжних. Право на суд присяжних це одна з фундаментальних конституційних гарантій захисту прав особи, що обвинувачується в скоєнні злочину. Через цей інститут реалізуються принципи безпосередньої участі народу у здійсненні правосуддя, незалежності суду і безсторонності суддів в ухваленні вироку. Значення цього виду здійснення правосуддя є надзвичайно актуальним для країн, де судові системи відчувають вплив політичних інституцій. Як відомо, Україна належить саме до таких країн. Разом з тим Проект, на жаль, не розвинув існуючу конституційну норму щодо суду присяжних. У зв'язку з цим, було б доцільним у ч. 3 ст. 129 Проекту, у якій ідеться про основні засади судочинства, включити положення про право обвинуваченого на суд присяжних. Зауважу, що суд присяжних як вид правосуддя за участі народу вже закріплений у законах України, зокрема в Кримінальному процесуальному кодексі від 13.04.2012 р. № 4651-VI.

Окремої уваги потребує ст. 125 Проекту стосовно побудови судової системи України. Є очевидним, що в запропонованій редакції Проекту робиться (хоч і не явно) спроба повернути в судову систему України повторну касацію або ж ревізійні повноваження. Зокрема, Верховний Суд України визначається як «найвищий судовий орган з розгляду цивільних, кримінальних, адміністративних, господарських та інших справ, підсудних судам». Це може означати за певних умов право Верховного Суду на розгляд справ після їх перегляду судами касаційної інстанції, якими є вищі спеціалізовані суди. Такий крок суттєво ускладнить доступ громадян до правосуддя через введення ще однієї, додаткової (четвертої) інстанції, що прямо суперечить цілям судової реформи. Крім того, це порушує принципи правової визначеності та правової впевненості, які розглядаються Європейським судом з прав людини як фундаментальні засади правової держави.

При цьому не береться до уваги, що в Україні нині створена система Вищих спеціалізованих судів, які є судами касаційної інстанції та охоплюють усі

спеціалізовані юрисдикції. Відтак відновлення ролі Верховного Суду можливо або за рахунок перетворення Вищих судів у палати Верховного Суду (що є малоймовірним), або ж за рахунок наділення Верховного Суду, крім чинної компетенції, також повноваженнями суду останньої інстанції у справах щодо законності постанов Верховної Ради України, указів і розпоряджень Президента України; актів Вищої ради юстиції, справ щодо дострокового припинення повноважень народного депутата у разі невиконання ним вимог щодо несумісності, деяких інших випадків, наприклад, припинення діяльності політичних партій, оскарження рішень ЦВК тощо. Має бути також вирішена проблема доступу до юрисдикції Верховного Суду через скасування існуючих форм допуску справи до розгляду вищими судами.

Викликає сумнів обґрунтованість та доцільність положення Проекту щодо наділення Верховного Суду правом законодавчої ініціативи. Останнє, як добре відомо, є неприйнятним для європейського конституціоналізму, хоч і все ще використовується в країнах СНД.

Право законодавчої ініціативи судів суперечить засадам верховенства права та незалежності і безсторонності суду (ст. 124 Конституції і ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод), оскільки суд був би упередженим у ситуації правової невизначеності, обумовленої прогалинами і колізіями, яку він *suī generis* має вирішувати по суті в системі конституційного принципу поділу влади, у чому власне полягає призначення судів. Не випадково, що Комісія з питань організації державної влади Конституційної Асамблеї пропонує скоротити кількість суб'єктів права законодавчої ініціативи, не говорячи вже про їх розширення.

У Проекті додатковим принципом побудови судової системи, окрім територіальності і спеціалізації, вводиться принцип інстанційності. Така новація, безумовно, є прогресивною. Водночас у цій же статті Верховний Суд та вищі спеціалізовані суди визначаються не як найвища та вищі **судові інстанції**, а використовується застаріла, по-суті радянська, формула відповідно: найвищого та вищого **судового органу**. За таких обставин є незрозумілим конституційно-правове навантаження вжитої дефініції, оскільки вона не розкриває змісту інстанційної компетенції відповідного суду.

У зв'язку з цим тавтологічним і позбавленим інстанційного контексту видається положення ч. 6 ст. 125 Проекту, що: «Вищими судовими органами спеціалізованих судів є відповідні вищі суди». Натомість вищі спеціалізовані суди повинні визначатися саме як суди касаційної інстанції системи судів загальної юрисдикції, що відображає сутність інстанційної побудови судової системи.

Є надмірним підняття вікового цензу для заняття посади судді з 25 до 30 років (ч. 3 ст. 127 Проекту) та віку перебування на посаді судді із 65 до 70 років (п. 1 ч. 6 ст. 126), зокрема для суддів місцевих та апеляційних судів.

На наш погляд, завданню посилення вимог до кандидатів на посаду судді, цілком відповідало б підняття вікового цензу кандидатів до 28 років. Це, до речі,

корелюється з вимогою щодо наявності професійного стажу в п'ять років, що пропонується. Адже отримання вищої юридичної освіти в Україні припадає на 22–23 роки.

Малореалістичним у зв'язку з цим є і належне виконання судових повноважень у віці 70 років при середній завантаженості судді місцевого суду в 130–150 справ на місяць. І це при тому, що вік виходу на пенсію в Україні для державних службовців нині становить 62 роки, а середньостатистична тривалість життя дорівнює саме 70 рокам.

Неповною мірою розкривається конституційний зміст положення ч. 4 ст. 55 Проекту, відповідно до якого: «Особа, визнана судом винною у вчиненні злочину, має право на перегляд судом вищої інстанції факту визнання її винною або винесеного їй вироку», оскільки в цій же частині йдеться про те що «кожен має право на апеляційне та касаційне оскарження рішення суду...». Використання словосполучення «або» видається не зовсім вдалим, адже визнання особи винною здійснюється саме у формі вироку суду.

З огляду на потреби юридичної визначеності, наведену норму доцільно було б сформулювати таким чином: «Кожен має право на апеляційний **перегляд** та касаційне **оскарження** рішення суду...», оскільки апеляційний перегляд скарги є важливою конституційною гарантією (саме перегляд, а не лише право на оскарження) і ця гарантія має бути безпосередньо закріплена в Проекті. Натомість право на касаційну скаргу є лише правом, яке не завжди тягне за собою обов'язок держави в особі суду переглянути справу. Саме тому, правильним було б закріпити в оновленій Конституції «право на апеляційний перегляд» і право на «касаційне оскарження».

Невиправданою є також пропозиція щодо здійснення повноважень усіма членами Вищої ради юстиції на постійній (оплачуваній) основі. Це може призвести до зайвої бюрократизації роботи цього органу і, як наслідок, лише підвищить корупційні ризики та впливи. Досвід діяльності чинної Вищої ради юстиції свідчить про можливість і доцільність використання безоплатних засад перебування більшості її членів на посадах. На практиці проблема може бути вирішена через забезпечення додаткового фінансування апарату Вищої ради юстиції у зв'язку зі зміною окремих функцій останньої.

Деякі статті Проекту не відповідають вимогам техніки конституційного нормопроекування та межам конституційного регулювання. Наприклад, є зайвим вживання в п. 1 ч. 4 ст. 125 словосполучення: «у визначених законом процесуальних формах», оскільки відповідно до п. 14 ч. 1 ст. 92 Конституції України виключно законами України визначаються судоустрій, судочинство, статус суддів. Аналогічними бланкетними нормами з посиланням на закон перенасичений весь Розділ правосуддя, зокрема ч. 6 і 7 ст. 125, ч. 1 і 2 ст. 125, ч. 4, 8, 10 і 11 ст. 126, ч. 4, 5, 6 і 7 ст. 127 Проекту. Так, зовсім позбавлена сенсу відсилка на закон у ч. 8 ст. 126: «Рішення щодо звільнення з посади судді може бути оскаржене ним в порядку, передбаченому законом», адже будь-який

громадянин чи посадова особа наділена законом таким же правом. Не має змістовного навантаження і норма ч. 2 ст. 125 про те, що: «Внесення змін до мережі судів допускається виключно у разі утворення, реорганізації, ліквідації суду», оскільки інших шляхів внесення змін до мережі судів не існує.

Безумовно, цей ряд зауважень не є вичерпним, а тим більше, коли він стане предметом уваги досвідчених експертів фахівців та в т. ч. членів Венеціанської комісії. У той же час важливо, щоб до фахової та громадської дискусії було залучено якомога більше зацікавлених осіб. Адже належний судовий захист – фундамент будь-якої правової держави та запорука не тільки дотримання демократії та прав людини, а й економічного зростання і добробуту.

Переконаний, що всіх нас об'єднує бажання домогтися значного покращання у здійсненні правосуддя в Україні та захисті прав людини і основоположних свобод. Тож справа творення оновленої Конституції стосується кожного, кому не байдуже майбутнє нашої країни.

А. Березельський, провід. бібліотекар НЮБ НБУВ

Реформування державних і комунальних засобів масової інформації

В Україні вже понад 10 років намагаються реформувати державні і комунальні ЗМІ, відколи Парламентська асамблея Ради Європи закликала органи влади України розпочати роздержавлення друкованих ЗМІ, заснованих органами державної влади та місцевого самоврядування (резолуція «Про виконання обов'язків та зобов'язань Україною» від 5 жовтня 2005 р.).

Останній законопроект «Про реформування державних і комунальних засобів масової інформації» був розроблений Держкомтелерадіо і переданий 5 жовтня 2012 р. до Кабміну. Уряд в свою чергу 22 листопада повернув цей проект на доопрацювання.

У доопрацьованому законопроекті за пропозицією Мінекономрозвитку та Держпідприємництва було вилучено положення стосовно: безоплатної передачі у власність господарського товариства, створеного трудовим колективом реформованого друкованого ЗМІ; встановлення для редакцій реформованих друкованих ЗМІ пільгових умов надання в оренду приміщень; надання державної підтримки реформованим друкованим ЗМІ місцевої сфери розповсюдження.

11 лютого 2013 р. Держкомтелерадіо провело узгоджувальну нараду із НСЖУ, яка заявила, що не підтримує зауваження Мінеконом розвитку та Держпідприємництва та заперечуватиме проти ухвалення закону в запропонованій редакції.

Ще у вересні 2012 р. В. Янукович прогнозував, що при реформуванні державних і комунальних друкованих ЗМІ їхнє майно буде передаватися трудовим колективам на безоплатній основі. «Відповідний закон передбачатиме поетапне

реформування державної і комунальної преси на принципах добровільності, участі трудових колективів у визначенні долі видань, безоплатної передачі майна таким колективам і збереження соціальних гарантій для журналістів реформованих видань», – сказав В. Янукович, виступаючи на церемонії відкриття 64-го всесвітнього газетного конгресу і 19-го всесвітнього форуму редакторів 3 вересня в Києві.

Тоді ж Президент запевнив, що в найближчому майбутньому держава створить сприятливі економічні умови для ринку друкованих видань.

Крім того, Янукович відзначив, що уряд завершує роботу зі створення в Україні громадського телебачення і заявив, що завершується розробка відповідного законопроекту.

21 березня поточного року у Верховній Раді сьомого скликання було зареєстровано законопроект № 2600 «Про реформування друкованих засобів масової інформації», який прописує механізми реформування друкованих ЗМІ, що засновані органами державної влади, іншими державними органами та органами місцевого самоврядування. Проект поданий народними депутатами М. Томенком, Р. Рауповим, М. Княжицьким, І. Мірошніченком, С. Курпілем та М. Баграєвим.

Проект передбачає положення стосовно обмеження впливу органів державної влади, інших державних органів та органів місцевого самоврядування на редакції друкованих ЗМІ. Автори прагнуть зведення до мінімуму використання друкованих ЗМІ з метою маніпулювання суспільною свідомістю і особистою думкою громадян.

Загалом реформування друкованих ЗМІ та редакцій здійснюється такими способами, як вихід органів державної влади, інших держорганів і органів місцевого самоврядування зі складу засновників (співзасновників) друкованого ЗМІ та редакції – у разі відсутності державного (комунального) майна у майні редакції; вихід відповідних органів зі складу засновників з перетворенням редакції членами його трудового колективу в господарське товариство зі збереженням назви, цільового призначення та тематичної спрямованості друкованого ЗМІ; вихід відповідних органів зі складу засновників з подальшою приватизацією майна редакції, що перебуває в державній або комунальній власності – у разі, коли трудовий колектив редакції не подає протягом установленого строку пропозиції про участь у реформуванні друкованого ЗМІ; перетворення друкованих ЗМІ в офіційні друковані видання органів державної влади, інших держорганів і органів місцевого самоврядування щодо вирішення їх засновників (співзасновників).

Учасник засідання експертної ради член Комітету з питань свободи слова та інформації Р. Раупов повідомив, що народні депутати зареєстрували свій законопроект «Про реформування друкованих засобів масової інформації». За його словами, у проекті враховані всі пропозиції НСЖУ щодо соціального захисту журналістів.

Зокрема, журналістам, які досягли установленого законодавством пенсійного віку та мали на час реформування не менш як 20 років страхового

стажу на посадах журналістів у державних і комунальних друкованих ЗМІ або інший стаж роботи, який зараховується до стажу державної служби, пенсії нараховуються із застосуванням норми, методики та порядку нарахування пенсії державному службовцю (ст. 14).

Крім того, протягом двох років з моменту реформування, правонаступники реформованих ЗМІ мають взяти на себе зобов'язання утримуватись від скорочення робочих місць у редакціях. «У випадку, коли уникнути скорочення штату неможливо, або у разі ліквідації засобу масової інформації внаслідок реформування, засновник (співзасновники) редакції зобов'язаний сплатити звільненому працівникові компенсацію в розмірі річної заробітної плати за останній рік роботи, що передував звільненню», – ідеться в ст. 14 проекту.

Водночас пропозиція щодо довгострокової оренди приміщень редакцій не врахована. Законопроектом пропонується приміщення, що перебувають у державній або комунальній власності, у яких на час реформування відповідно до договору оренди перебували редакції, передавати в оренду строком не менше ніж на п'ять років, з розміром орендної плати, встановленим для бюджетних організацій.

Також у проекті залишається норма, згідно з якою друковані ЗМІ можуть перетворюватися в офіційні друковані видання органів державної влади, інших державних органів та органів місцевого самоврядування за рішенням їх засновників (співзасновників). Раніше громадськість неодноразово наполягала на тому, щоб органи влади не мали права створювати свої ЗМІ, а тільки – офіційні бюлетені (вісники).

Того ж дня Президент України В. Янукович надав доручення про підготовку проекту закону про роздержавлення друкованих засобів масової інформації. Доручення «Щодо роздержавлення друкованих засобів масової інформації» направлено Прем'єр-міністру України М. Азарову.

Як вказано в дорученні, уряд повинен «забезпечити прискорення доопрацювання за участю Національної спілки журналістів України, фахових об'єднань, трудових колективів редакцій проекту Закону України про реформування державних і комунальних друкованих засобів масової інформації». Проект закону вимагається подати Президентові України для внесення на розгляд Верховної Ради України як невідкладний.

Термін подання проекту закону про роздержавлення друкованих засобів масової інформації – 5 квітня 2013 р.

Метою підготовки проекту закону про реформування друкованих ЗМІ, зазначається в дорученні В. Януковича, є «виконання зобов'язань України перед Парламентською асамблеєю Ради Європи щодо роздержавлення друкованих засобів масової інформації, заснованих органами державної влади, органами місцевого самоврядування, а також дальшого впровадження європейських стандартів у цій сфері».

Прес-секретар Президента, керівник Міжвідомчої робочої групи з аналізу стану додержання законодавства про свободу слова та захисту прав журналістів Д. Чепак повідомила, що розпорядження є наслідком діяльності експертної ради з питань приведення законодавства у сфері медіа до європейських стандартів у рамках програми «Відкрита розмова».

На попередньому засіданні, яке відбулося 26 лютого, експерти пропонували Президенту як суб'єкту законодавчої ініціативи зареєструвати компромісний законопроект і обіцяли свою допомогу.

Потім, згідно з Регламентом Верховної Ради, альтернативний законопроект можна було зареєструвати тільки протягом 14 днів.

Наразі в Держкомтелерадіо доопрацьовано законопроект про роздержавлення друкованих ЗМІ та передано на розгляд уряду.

Про це йшлося під час XIV засідання міжвідомчої робочої групи з аналізу стану додержання законодавства про свободу слова та захист прав журналістів, передає прес-служба Державного комітету телебачення і радіомовлення.

Насамперед у законі пропонується визначити пріоритетне право трудового колективу редакції на вибір способу реформування. Крім того, передбачено здійснення процесу у два етапи. Перший – так званий «пілотний» проект – передбачає добровільну участь редакцій у реформуванні протягом трьох років. Також у законопроекті враховані пропозиції щодо вирішення питання стосовно майна, приміщень, соціальних гарантій журналістів.

Проектом пропонується визначити пріоритетне право трудового колективу редакції на вибір способу реформування, а також вирішується питання передачі власності майна ЗМІ, приміщень, соціальних гарантій журналістів тощо.

«Я вітаю злагоджену роботу всіх учасників “Відкритої розмови”, особливо – Держкомтелерадіо та НСЖУ, які в короткі строки погодили розбіжності, досягли згоди та вийшли на спільний проект закону», – сказала керівник міжвідомчої робочої групи Д. Чепак.

За словами голови Держкомтелерадіо О. Курдіновича, його відомство буде відстоювати запропоновану редакцію законопроекту, адже він є найкращим компромісним варіантом з усіх попередніх.

Законопроектом задоволені і в Національній спілці журналістів. Як зазначив її очільник О. Наливайко, сьогодні Україна як ніколи близька до того, щоб здійснити задекларований намір про роздержавлення ЗМІ та виконати свої зобов'язання перед ПАРЄ, взяті ще у 2005 р.

Також він повідомив, що до НСЖУ щодня звертаються редакції, які хочуть потрапити до «пілотного» проекту. «Цей пілотний проект – це буде наша справа честі. Добровольці, які йдуть на проект, мають довести, що він є успішний, привабливий, надійний. У нас буде можливість протягом трьох років довести, що ми на правильному шляху», – сказав голова НСЖУ.

Голова Всеукраїнської асоціації редакторів комунальної преси К. Григоренко додав, що вже близько 100 редакцій виявили бажання взяти участь у «пілоті». «На

мою думку, в Україні сьогодні є реальний шанс прийняти закон про роздержавлення. Іншого шансу не буде», – сказав К. Григоренко.

Тим часом у Чернігівському центрі перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій відбулося засідання круглого столу на тему: «Перспективи комунальної преси Чернігівщини у процесі реформування комунальних та державних ЗМІ», ініційованого обласною організацією «Асоціація регіональних ЗМІ».

Голова Асоціації регіональних ЗМІ О. Назаренко ознайомив присутніх з положеннями проекту закону. Зокрема, новий варіант проекту закону передбачає подовження терміну оренди приміщень державної або комунальної власності, у яких перебували редакції на момент реформування. Крім того, засновники медіа впродовж чотирьох місяців з дня набрання чинності закону повинні будуть погасити всі заборгованості та фінансові зобов'язання. Реформовані ЗМІ також можуть розраховувати на державну підтримку за умови, якщо збережуть своє цільове призначення і функціонування. Загалом же, як розповідають очевидці, більшість одностайно підтримала положення законопроекту.

Однак роздержавлення українських друкованих ЗМІ – справа не з легких, адже не ясно, хто тепер висвітлюватиме роботу місцевої влади і хто повинен за це платити.

Представники опозиції визнають, що парламентська більшість може ухвалити закон і без їхньої участі, тому виникають перестороги щодо того, у який спосіб відбудеться роздержавлення і хто стане новими власниками нині державних газет.

Ще в 2010 р. у Верховній Раді зареєстрували два законопроекти про роздержавлення – від влади і від опозиції. Їх автори говорили про принципові розбіжності в документах, жоден з яких у підсумку не ухвалили.

Подібна ситуація може повторитися знову: свій проект опозиція вже зареєструвала, а уряд невдовзі має запропонувати ще один на базі доопрацьованого законопроекту, написаного Держкомтелерадіо. Досі цей документ не могли погодити в Міністерстві економічного розвитку, а також у Спілці журналістів України.

Медіа-юрист, головний юрисконсульт Національної спілки журналістів Т. Котюжинська розповіла ВВС Україна, що всі проблемні нюанси вже узгодили – майно колективам передадуть безоплатно, оскільки здебільшого вони самі його накопичили, а приміщення залишать у довгостроковій оренді або також передадуть безкоштовно.

Крім того, проект передбачає, що засновані центральними органами влади газети можуть перетворитися на офіційні вісники – ідеться про газети на зразок «Урядовий кур'єр» і «Голос України», після публікації в яких набирають чинності українські закони.

Такої впевненості не мають представники опозиційних партій, які, зокрема є авторами власного законопроекту щодо роздержавлення медіа. На думку одного з

авторів проекту І. Мірошниченка, в урядовому законопроекті можуть бути закладені різні приховані інтереси. Опозиція ж не має більшості, аби ухвалити свій варіант.

Державна преса – це приблизно 700 видань по всій Україні, які, за оцінками експертів, щороку коштують державному бюджету щонайменше 100 млн грн. І одне з головних питань – що буде з ними після того, як цієї підтримки редакції позбавлять.

Ще одне питання, яке декого турбує, – як за умов відсутності державних газет влада поширюватиме необхідну людям офіційну інформацію на місцях. Т. Котюжинська зі Спілки журналістів каже, що це легко зробити, якщо кожен орган самоврядування передбачатиме у своєму бюджеті гроші на інформаційне висвітлення своєї роботи на правах реклами.

Крім того, експерти вважають, що частині паперових видань час відійти в минуле. Практика укладання договорів з редакціями на висвітлення обов'язкової інформації – доволі позитивна. Такі ЗМІ перебувають у кращому фінансовому становищі. У них унормовані відносини зі своїми співзасновниками, які надають кошти лише за опубліковані матеріали.

О. Довженко вважає, що можна піти ще далі й не витратити грошей на друк, а оприлюднювати інформацію в Інтернеті. Зазвичай туди, де мережі немає, і газет пошта не довозить, стверджує експерт.

Однак на своєму засіданні 3 квітня Кабінет Міністрів таки не розглянув законопроект про роздержавлення друкованих ЗМІ. Для розгляду законопроекту забракло кількох юридичних висновків, тому його розгляд було перенесено на 8 квітня.

Юрист НСЖУ Т. Котюжинська вважає, що часу для підготовки законопроекту від Держкомтелерадіо було достатньо. Вона нагадала, що саме цей проект пройшов обговорення в трудових колективах багатьох комунальних газет і повністю підтриманий НСЖУ. «Можливо нам вдасться зареєструвати проект Держкомтелерадіо від імені народних депутатів або переконати їх відкликати вже зареєстрований і тоді внести наш», – припустила

Т. Котюжинська.

9 квітня народний депутат, член Комітету з питань свободи слова та інформації М. Княжицький зареєстрував у парламенті законо-проект № 2600-1 «Про внесення змін до деяких законів України щодо реформування державних і комунальних друкованих засобів масової інформації», який є альтернативним до № 2600. Він наголошує, що проект максимально узгоджений з діючим законодавством про приватизацію, у ньому прописані всі механізми захисту трудових колективів. Закон не суперечить проекту його колег, а лише уточнює деякі норми.

Загалом законопроектом пропонується здійснити реформування друкованих ЗМІ, засновниками (співзасновниками) якого є органи державної влади, інші державні органи, органи місцевого самоврядування, у термін до 31 грудня 2016 р.

Зокрема, у проекті закону передбачено такі способи реформування друкованих ЗМІ:

1. Реформування шляхом зміни засновника друкованого засобу масової інформації і передачі ним своїх прав засновника третім особам у порядку, передбаченому законом.

2. Реформування друкованих засобів масової інформації, засновниками (співзасновниками) якого виступають органи державної влади, інші державні органи, органи місцевого самоврядування, шляхом приватизації майна редакції і перетворення її в господарське товариство.

3. Перетворення друкованих засобів масової інформації, заснованих центральними органами виконавчої влади, Президентом України, Національною радою України з питань телебачення і радіомовлення, Фондом державного майна України, в офіційні друковані видання.

Крім того, Держкомтелерадіо підготував ще один варіант законопроекту про реформування ЗМІ, який на доручення Президента уряд мав розглянути ще до 5 квітня, але наразі так і не розглянув. Терміни для реєстрації альтернативних законопроектів уже минули.

Тим часом пленум правління Національної спілки журналістів України у своєму зверненні 16 квітня 2013 р. до Президента України В. Януковича висловила своє занепокоєна зволіканням уряду щодо реформування ЗМІ. Термін (5 квітня 2013 р.), який був визначений Президентом у своєму дорученні граничним для подання законопроекту Президентові для внесення на розгляд ВР як невідкладного, уже минув, а законопроект ще не розглянуто урядом.

Крім того, НСЖУ зазначає, що до законопроекту мають серйозні зауваження Міністерство економіки та Міністерство фінансів.

НСЖУ категорично заявила, що неврахування кількох базових принципів реформування державної, а особливо комунальної преси може призвести до загибелі газет місцевої сфери розповсюдження, а отже, місцеве населення залишиться без інформаційного забезпечення.

Видання газети в більшості районів країни – бізнес ризикований, оскільки в сільській місцевості взагалі немає приватних газет.

НСЖУ бачить головну суть запланованої реформи, по-перше, у виведенні місцевої преси з-під впливу органів влади, по-друге, у наданні місцевій пресі достатнього імпульсу для подальшого розвитку.

Як зазначено у зверненні, для районної преси ці ключові позиції, особливо тимчасова фінансова підтримка, – надзвичайно актуальні, без них місцеві друковані ЗМІ можуть припинити своє існування протягом одного-двох років після реформування.

Отже, реалізація законопроекту, як упевнені його розробники, забезпечуватиме створення економічно незалежних друкованих засобів масової інформації, належних умов їхньої діяльності, що сприятиме поліпшенню інформаційного забезпечення громадян України.

До секретаріату НСЖУ надходить велика кількість дзвінків, листів. Редактори газет, журналісти схвильовані й стурбовані настільки різким пришвидшенням подій.

Однак реформування державних засобів масової інформації є одним із найбільш тривалих питань в Україні. Тому зрозуміло, що прискорення, запропоноване Президентом, викликане необхідністю виконання давніх зобов'язань України перед ПАРЄ та порад ОБСЄ.

Можливо зараз ми, як ніколи, близькі до реформування державної і комунальної преси, проте деякі медіа-експерти все ще мають сумніви щодо перспектив швидкого вирішення питання, яке стільки років «буксувало» (*За матеріалами nsju.org, rada.gov.ua, dt.ua, telekritika.ua, bbc.co.uk, kadrovik.ua, hvilya.com, vgholos.com.ua, medialaw.kiev.ua, Itv.com.ua*).

Е. Войцеховская, мл. науч. сотр. НЮБ НБУВ

Быть ли врачам и медикам государственными служащими: за и против

На протяжении последних лет часто поднимается вопрос об улучшении социального уровня педагогов и врачей путем присвоения им статуса государственных служащих. Такую инициативу депутаты предлагали воплотить еще в 2008 г., когда народный депутат В. Пилипишин зарегистрировал в парламенте соответствующий законопроект. По его мнению, только повысив стандарты социальной защищенности бюджетников, можно надеяться на улучшение качества обслуживания в сфере здравоохранения и образования. К этой идее возвращались и позже, но безрезультатно.

В 2012 г. депутаты вновь вернулись к данной проблеме. На этот раз законопроект, которым предлагается внесение изменений в некоторые законодательные акты и наделение статусом госслужащего врачей и педагогов в целях повышения материального и социального статуса этой категории работников, был инициирован народным депутатом С. Мищенко.

Однако всякий раз депутаты отправляли документ на доработку, поручая Комитету по вопросам государственного строительства и местного самоуправления подготовить их для рассмотрения вновь.

Сегодняшнее положение работающих в бюджетных организациях врачей и педагогов действительно плачевное, в основном за свое место держатся люди

средних лет и пенсионеры, а вот молодежь предпочитает искать более выгодные условия труда, считая данные профессии менее перспективными и выбирая более оплачиваемые специальности, например юридические или экономические.

Основной причиной для принятия законопроекта является именно улучшение социального и материального статуса врачей и учителей. В частности, кроме окладов и премий предполагаются доплаты за ранг и стаж государственной службы. После трех лет службы врач или учитель получит надбавку 10 %, после пяти лет – 15 %, после 10 – 20 %, после 15 – 25 %, после 20 – 30 %, после 25 лет – 45 % к своей зарплате. Таким образом, реальные доходы медика и педагога увеличатся более нежели в два раза. А также будет включено гарантированное бесплатное медицинское обслуживание и другие преимущества соцпакета. Также одной из важных причин является повышение престижа учительской профессии и решение проблемы кадрового обеспечения образовательных учреждений.

Безусловно, желание повысить престижность преподавательской профессии, а значит, как следствие, и качество образования, благородное. Однако присвоение учителям статуса государственного служащего вряд ли сможет решить данную проблему. К примеру, председатель Киевской городской организации профсоюза работников образования и науки Украины А. Яцунь считает, что приравнивание к госслужащим врачей и учителей только ухудшит их положение. Одним из существенных минусов, по его словам, является обязанность присутствовать на рабочем месте с 9.00 до 18.00. Во-первых, у педагога будет отсутствовать время на подготовку материалов к урокам, во-вторых, сегодня многие интересные задания можно взять из Интернета, но ведь далеко не в каждой школе проведена сеть и далеко не у каждого педагога есть личный компьютер в школе.

Еще отрицательным моментом в предполагаемых нововведениях будет сокращение отпуска у преподавателей, поскольку у госслужащих отпускной период – 30 дней, а учителя имеют 56 дней основного отпуска плюс несколько дней социального (для отдельных категорий, имеющих детей).

Также существенным ограничением будет запрет, будучи госслужащими, на участие в митингах и забастовках. По словам А. Яцуны, в Украине все, кто находится на госслужбе, лишены такого права. «Если бы закон о госслужбе для работников образования был принят, то такой “подарок” от политиков сделал бы учителей еще более бесправными», – отметил он.

Единственным положительным моментом, который может заинтересовать данные сферы бюджетной отрасли – это пенсия госслужащего, составляющая 80–90 % заработка.

Однако сложно понять логику депутатов, настаивающих на изменении статуса учителей и врачей: почему нельзя осуществить поднятие заработной платы, сформировать систему индексации и адекватные дополнительные стимулирующие выплаты, предоставить льготы и установить уровень пенсионного обеспечения как у госслужащих без предоставления данным категориям соответствующего статуса?! Если имеются в бюджете деньги на

данні ініціативи, то можна втілити їх в найближчому майбутньому, просто підвищив зарплату працівникам даної бюджетної сфери. Вже на придобання статусу державного потрібна зміна великого обсягу законодавчої бази, всякого роду поправок, потім розгляд їх Верховною Радою і, як показує практика (ця ініціатива має початок ще з 2006 р.), знову повернення їх на допрацювання!

Перед тим як запропонувати такі зміни, варто б було зацікавитися думкою тих, кого торкнуться дані зміни. Далеко не всі підтримали б ці нововведення, судячи з обговорень в мережі, наприклад. В основному, люди сходяться на думку, що необхідно підвищити повагу до професій, покращити матеріальну і соціальну бази вчителів і лікарів, і абсолютно неважливо будуть чи вони при цьому порівнюватися з державними!

Зокрема низька зарплатна плата, за думкою директора Центру політичних студій і аналітики В. Тарана, є основною причиною нехватки кадрів в навчальних закладах, особливо в регіонах. За його словами, навіть киевські вчителі (не кажучи вже про регіони) не можуть конкурувати з зарплатою педагогів з Москви – їх праця коштує 1250 дол.

Якщо в Інтернеті почати пошук вакансії лікаря, то на даний запит для українських лікарів свої вакансії пропонує Німеччина, з зарплатою від 35000 грн в місяць. В даному випадку для лікаря, ймовірно, не має значення, чи він державний чи ні.

Тому до питання надання лікарям і педагогам статусу державних службовців потрібно підходити дуже обережно. Вже механічне порівняння педагогічних і медичних працівників з державними службовцями може привести не до підвищення їх соціальних гарантій, а, навпаки, до суттєвого обмеження існуючих прав і свобод (За матеріалами сайтів: <http://www.mobus.com/ukraine/289840.html>, <http://www.osvic.ru/job-career/salary-education-38/article6172.html>).

Н. Аксьонова, наук співроб. НЮБ НБУВ

Контролюючі органи – під контролем громадянського суспільства

Хто і як перевіряє роботу підприємств і приватних фірм в Україні?

Федерація роботодавців України (ФРУ) розробила «Національний реєстр контролюючих органів» – інформаційний ресурс для здійснення публічного контролю представниками громадянського суспільства та суб'єктами господарювання за діяльністю контролюючих органів. Презентуючи розроблений ресурс, заступник голови Федерації роботодавців України О. Мирошніченко зазначив, що учасники проекту поставили за мету здійснити аудит перевіряючих органів: проаналізувати, хто має право перевіряти діяльність бізнесових структур,

з'ясувати, які функції дублюються і виробити пропозиції: що можна змінити на краще.

За словами голови ФРУ Д. Фірташа, такий ресурс надасть можливість налагодити публічний контроль за діяльністю перевіряючих органів, висвітлить функції та повноваження кожного з них; кінцева мета проекту – домовитися з владою про максимальне скорочення кількості контролерів і про створення єдиного порядку проведення перевірок, що в результаті істотно спростить умови ведення бізнесу в Україні.

Під час обстеження було виявлено, що на сьогодні в Україні кількість контролюючих органів, які мають право проводити перевірки, становить 70, з них виділено топ-9, що перевіряють кожний суб'єкт господарювання, тобто на ці органи припадає 37 % усіх перевірок.

У ФРУ зазначили, що процедури здійснення нагляду за діяльністю господарюючих суб'єктів регламентується прийнятим у 2007 р. законом України «Про основи державного нагляду у сфері господарської діяльності». Цей Закон фактично втратив свою актуальність, оскільки кількість видів нагляду, які не регулюються цим Законом, за останні п'ять років зросла в 2,5 раза – до 20. Регламенти проведення перевірок більшості держорганів сьогодні визначаються не законом, а внутрішніми документами різних відомств.

Під час підготовки реєстру, поїздок по регіонах представники та експерти ФРУ проводили опитування, збирали фактаж на місцях, у результаті було виявлено п'ять проблем, а відповідно – топ-5 змін, необхідних для розвитку бізнесу в Україні. Такими змінами представники бізнесу називають: скорочення кількості та розмірів податків; скорочення кількості контролюючих органів та перевірок; стабільність податкового, митного, господарського законодавства; подолання корупції в органах державної влади; отримання доступу до дешевих кредитних ресурсів.

Результати дослідження було узагальнено у вигляді інформаційної інтерактивної платформи, де у вільному доступі акумульовано інформацію про всі контролюючі органи, їхні повноваження тощо (reestr.fru.org.ua).

Національний реєстр, за словами його розробників, це система публічного громадянського контролю за діяльністю контролюючих органів. Будь-який підприємець, який має Інтернет і комп'ютер, може зайти на сайт, знайти в переліку орган, який його перевіряє, отримати всю необхідну інформацію про повноваження, підстави, перелік документів, періодичність і тривалість перевірок, відповідальність суб'єкта господарювання тощо.

О. Мирошніченко наголосив, що доступ до такої інформації є абсолютно безкоштовним, усі питання, що пов'язані з адмініструванням, наповненням, зведенням і підтримкою сайту виконуються за рахунок ФРУ, а надалі й удосконалюватимуться.

Реєстр також дасть змогу здійснювати моніторинг результатів діяльності контролюючих органів, необхідних для збору статистичної інформації, скарг,

претензій на дії органів державного нагляду (контролю) – будь-який підприємець має можливість поінформувати про неправомірні дії контролюючих органів, заповнивши анкету й дати свої пропозиції. Таким чином, ресурс у перспективі сприятиме вивченню ефективності та впливу такого контролю на інвестиційний клімат в Україні.

Виходячи з даних за 2012 р. щодо кількості перевірок і стягнутих штрафів, експерти ФРУ вказують на існуючі проблеми: загалом перевірок минулого року було проведено понад 2 млн, з них позапланових – 865 тис.; сума накладених фінансових санкцій – 3,352 млрд грн, але до бюджету надійшло лише 990,900 млн грн, що становить тільки 30 % від загальної суми накладених фінансових санкцій (що, на думку О. Мирошниченка, може говорити про ймовірність елемента корупції); кількість осіб, притягнутих до адміністративної відповідальності – 649,3 тис.

У ФРУ розраховують, що за умови здійснення системних змін дерегуляції державного нагляду, підвищення ефективності адміністрування податків, технічного регулювання і адмінпослуг можна очікувати як мінімум щорічного збільшення ВВП на 2 %. У федерації при цьому посилаються на дані дослідження Світового банку, який підрахував, що навіть одна ефективна реформа у сфері регулювання бізнесу приводить до зростання ВВП країни на 0,15 %.

Представники бізнесу підтверджують, що постійні перевірки стримують розвиток бізнесу й залучення інвестицій в Україну. Так, за словами генерального директора компанії з виробництва будматеріалів «Керамейя» І. Телющенка, існує багато «мелких, малозаметних травоядних структур» які заважають працювати, стримують виробництво. Він також відзначив песимістичні настрої іноземних інвесторів.

За словами генерального директора компанії S&A Group, президента Союзу перукарів України О. Антонюка, щодо змін «жодних ілюзій немає», тому «інтелігентно» запропонований реєстр може мати якийсь «тактичний результат, але стратегічного результату не отримаємо». О. Антонюк висловив пропозицію зовсім заборонити перевірки того бізнесу, який не впливає на життя людини, «я розумію, що атомну станцію треба перевіряти, фармацевтика, продукти дитячого харчування і т. ін., але перевірки в сфері послуг, їх десь до 77 видів робіт, узагалі мають бути заборонені, вони просто мають бути заборонені, це дуже принципово. А підприємець, що надає неякісні послуги, несертифікований, контрабандний товар, якого в країні безліч, має нести власну відповідальність. Тому ситуація з відповідальністю підприємця і повною заборонаю перевірок може виділити ті кошти в бізнесі, які саме будуть витратитися на сертифікований товар, на освіту співробітників, створення нових робочих місць, розвиток підприємства і т. д. Тому моя теза: у малому бізнесі перевірок бути не може. І ще я б ввів надзвичайно жорстку відповідальність чиновників за зупинку бізнесу».

Поки що ж представники бізнесу мають намір працювати над змінами у співпраці з ВРУ через міжфракційне депутатське об'єднання «За вітчизняних промисловців і підприємців-роботодавців», беручи участь у засіданнях КМУ, парламентських комітетів, звернень до центральних органів виконавчої влади, облдержадміністрацій, місцевих, районних рад, а також звернень до суду.

С. Горювая, науч. сотр. ФПУ НБУВ, канд. наук по соц. коммунікаціям

«Войны памяти» переходят в законодательную плоскость?

В польском Сейме планирует рассмотреть проект постановления о признании ОУН-УПА преступными организациями, которые совершили геноцид в отношении польского населения Восточных кресов в 1939–1947 гг. Данным проектом предлагается признать Организацию украинских националистов, Украинскую повстанческую армию, СС-Галичина и украинскую полицию на немецкой службе преступными организациями. В преступлении геноцида не обвиняется весь украинский народ, а только указанные политические и вооруженные формирования. Обоснованием для подачи данного проекта послужило то, что, несмотря на принятие Сеймом Польши соответствующих постановлений в 2003 и 2009 г., в Украине факт геноцида со стороны ОУН-УПА не признают.

Один из авторов проекта документа, представитель PSL (Польская крестьянская партия) Ф. Стефанюк заявил, что партия инициировала заявления о преступлениях ОУН-УПА по просьбе родственников погибших поляков. «В последние годы мы наблюдаем небывалое развитие в Западной Украине культа С. Бандеры и Украинской повстанческой армии. При полном молчании власти в Киеве и Варшаве в украинских городах появляются памятники С. Бандере и другим руководителям ОУН, их именами называют улицы и площади, проходят марши, которые прославляют “героизм” УПА... Систематически на территории Украины блокируются попытки увековечения жертв террора УПА. Эти тенденции являются полным отрицанием идей предыдущих постановлений Сейма RP, призывающих к согласию между поляками и украинцами на почве правды», – приводят слова авторов проекта постановления в СМИ.

Данный проект постановления моментально вызвал негативную реакцию со стороны представителей партии «Свобода». Депутат Ю. Сиротюк прямо обвинил в появлении такого документа Партию регионов. «Это они переносят борьбу с нами уже за границу – заплатили кому-то денег и появился такой проект, – заявил Ю. Сиротюк. – Мы же не говорим полякам, кто у них герои. УПА – единственное

формирование, воевавшее под украинским флагом за Украину, и они всегда будут героями. Надуманные обвинения ничего не изменят».

По мнению другого представителя националистической украинской партии «Свобода» А. Витива, это польской Сейм должен «покаяться перед украинцами за многолетнюю политику оккупации и уничтожения украинской идентичности, а не принимать постановления, которые по своей сути являются антиукраинскими и шовинистическими». «Подготовленное постановление польского Сейма неприемлемо и недопустимо. Оно противоречит исторической правде и принципу равноправия и добрососедства между двумя народами. Стремление польской стороны объявить борцов за независимость Украины «преступниками» нанесет непоправимый вред межгосударственным отношениям. К тому же, непродуманная позиция депутатов Сейма очевидно играет на руку путинской России», – отметил народный депутат и подчеркнул, что депутаты Сейма и польские власти взяли курс на замалчивание преступлений, совершенных Армией Крайовой и другими польскими вооруженными формированиями, а также отказались осудить операцию «Висла».

По информации народного депутата от ВО «Свобода» А. Мохныка, в проекте поляков упоминаются польские земли, хотя Волынь никогда не была таковой, а участники национально-освободительной борьбы называются теми, кто осуществлял геноцид. «Инициаторы законопроекта полностью отрицают право украинцев на свое государство и борьбу за свое освобождение. Это категорически недопустимо. Мы пока не поднимаем эту тему, потому что это только проект, который, возможно, не станет законодательным актом. Но если подобная инициатива будет реализована, то наши действия будут адекватными», – заявил народный депутат.

Он также подчеркивает, что сложившаяся ситуация достаточно удобна для Москвы. «В данной ситуации польская сторона провоцирует украинцев на резкую реакцию... сегодня поссорить Украину с Польшей означает подтолкнуть украинофобскую власть в сторону Москвы. Активизация проходит как раз в то время, когда Украина делает шаги в сторону евроинтеграции. Очевидно, в Польше есть группа людей, которая заинтересована в том, чтобы Украина не была независимой от Москвы страной...», – подытожил А. Мохнык.

При этом, в партии «Свобода» высказали надежду, что Сейм Польши не станет рассматривать вопрос о признании ОУН-УПА преступной организацией. Об этом на своей странице в Facebook написал ответственный за связи с общественностью в ВО «Свобода» А. Аронец. По его словам, появление в польском Сейме данного постановления – «это ничто иное, как продолжение кампании по дискредитации “Свободы” в Европе, которую начала Партия регионов через своих лоббистов».

За словами А. Аронец, в «Свободе» надеются, что депутаты Сейма «не поведутся на эту провокацию, не будут способствовать углублению конфликта между украинцами и поляками. Иначе, Украине и украинцам придется

защищаться и осуществлять симметричные действия». Народный депутат, критикуя внесение проекта постановления в польском Сейме, при этом, предложил сделать аналогичный шаг: «На мой взгляд, нашим депутатам предстоит внести в Верховную Раду... проект постановления о признании Армии Краевой преступной организацией, совершившей геноцид относительно украинцев. А также через дружественные европейские партии продвигать нашу позицию...».

В свою очередь, достаточно активно сложившеюся ситуацию комментируют и представители власти. Так, губернатор Харьковской обл. М. Добкин в Twitter проинформировал о своих планах направить обращение в польский Сейм с предложением составить список приверженцев идей «Бандеры-Шухевича» и не пускать в ЕС тех, кто проповедует идеи фашизма. В эфире телеканала ICTV М. Добкин подчеркнул, что такие политики как О. Тягнибок и И. Фарион «принесли вред украинскому народу своей радикальной политикой, не менее Коновальца ... Я считаю, что Европа, которая давно поставила точку в отношении фашизма и нацизма, способна совершенно осознанно принять решение о запрете приезда на свою территорию тех людей, которые не стесняются исповедовать фашизм на территории своих стран», – отметил председатель ОГА.

В пресс-службе Харьковской обл. администрации СМИ сообщили, что обращение от имени М. Добкина действительно готовится: «Мы предлагаем польским и другим европейским законодателям быть последовательными в своем отрицании нацизма и помнить не только о преступлениях прошлого, но и о тех, кто эти преступления оправдывает сейчас», – пояснили в пресс-службе.

Народный депутат от Партии регионов В. Олийнык, комментируя совершенно не аргументированное заявление ВО «Свобода» о причастности Партии регионов к проекту постановления польского Сейма о признании ОУН-УПА преступниками, отметил: «Это попытка свалить проблему с больной головы на здоровую. Хорошо известно, насколько европейские депутаты, в частности депутаты польского Сейма, независимые от влияния извне. Известно, что и польские депутаты очень критически относятся к тому, что происходит в Украине, к действиям власти... И здесь, ни с того, ни с сего, депутаты пошли на такие шаги под влиянием наших? Надо присмотреться: откровенная национальная непримиримость есть? – Есть. Попытка обострить ситуацию между различными национальными слоями существует со стороны “Свободы”? – Существует».

При этом, депутат Верховной Рады Украины призвал украинский МИД не спешить с реакцией на возможное признание польским парламентом ОУН-УПА преступными организациями, поскольку считает это внутренним делом Польши. «МИД должен подойти к этому вопросу взвешено... потому что поспешные заявления часто получаются слишком эмоциональными, а от этого только хуже», – считает депутат.

Возможное положительное решение польского Сейма о признании ОУН-УПА преступными организациями поддерживает и депутат ВР, представитель

правлящей Партии регионов В. Колесниченко. «Я думаю, что подобное решение будет вполне соответствовать приговору Нюрнбергского трибунала и четырем резолюциям ООН, где было сказано, что лица, выступавшие с оружием в руках против стран антигитлеровской коалиции, являются пособниками нацизма и не подлежат реабилитации», – цитирует слова депутата пресс-служба его партии.

Ситуацию с проектом постановления активно комментируют также и в Польше. Так, рассматривая возможность польского сейма признать ОУН-УПА преступными организациями, виновными в геноциде, главный редактор журнала «Новая Восточная Европа» А. Бжезецкий поддержал данную инициативу и подчеркнул, что Сейм Польши имеет полное право принять такое постановление. «Конечно, существуют вопросы о том, что является целью этого постановления – память о жертвах, или также целью является обострение отношений с Украиной? – акцентировал внимание А. Бжезецкий. – Опасаюсь, что некоторые проекты постановлений по этому поводу были чересчур радикальными и могли быть плохо восприняты украинцами».

Координатор Восточной программы Польского Института иностранных дел П. Косьцинский в своем комментарии отметил, что для поляков УПА – это преступники, которые убивали «наших соотечественников... Продолжающаяся в Сейме РП дискуссия по поводу увековечивания драматических событий на Волыни во время Второй мировой войны имеет под собой прежде всего внутреннюю основу. Семьи жертв (а считается, что в 1943 г. и позже там погибло 50–60 тыс. поляков, прежде всего гражданских лиц) считают, что польские политики, независимо от их политической ориентации, недостаточно сделали для увековечения той драмы. Звучали обвинения, что происходит так потому, что политики опасаются, что в случае более острой постановки вопроса могут обидеться украинцы», – считает польский журналист.

По убеждению П. Косьцинского, несмотря на то, что польские и украинские президенты много сделали для сближения наших народов, диалог поляков и украинцев по поводу общей истории и наиболее тяжелых ее моментов остается ограниченным.

Польский эксперт делал акцент на том, что в Украине довольно сильны позиции партии «Свобода. Это беспокоит поляков, так как члены этой партии чтят УПА. «У нас много говорят о примирении украинцев и поляков, и каждая из сторон подразумевает под этим свои исторические обиды... Каждый народ хочет иметь своих героев. Они знают об УПА ровно то, что хорошего, с украинской точки зрения, о ней можно сказать: что это повстанческая армия, которая боролась за независимость. И это то, чего не знают поляки. Поэтому украинцам кажется, что поляки занимаются антиукраинской пропагандой. Но без диалога украинцы не смогут понять, откуда берутся наши претензии, а мы – почему некоторые украинцы чтут Бандеру», – говорил эксперт.

При этом, в Польше существуют и другие точки зрения. Так, депутат польского Сейма и активист Объединения украинцев в Польше

М. Сыч в эфире канала ICTV заявил о том, что польский проект постановления о признании ОУН-УПА преступными организациями, которые совершили геноцид против поляков в 1939–1947 гг., слишком радикален, поэтому маловероятно, что его примут в таком виде.

Исполнительный директор Фонда украинско-польского сотрудничества РАУСИ Я. Пекло в своем комментарии ситуации сделал акцент на том, что нужно помнить, что УПА вела не только войну с поляками на Волыни, но в то же время она была важна для украинского патриотизма. Украинская сторона точно так же могла бы выступить с проектом решения, чтобы «Армия Крайова» была признана преступной организацией.

При этом несколько поспешным выглядит заявление исполняющего обязанности директора департамента информационной политики Министерства иностранных дел Е. Перебийноса о том, что возможное признание Сеймом Польши ОУН-УПА преступной организацией противоречит уровню взаимоотношений между странами. «Гипотетическое принятие этого законопроекта не будет отвечать высокому уровню польско-украинских отношений. Обе стороны должны приложить все усилия, чтобы избежать политизации всех вопросов двусторонних отношений», – сказал он. Также он напомнил, что ранее Верховная Рада предложила польскому Сейму определиться с общим днем примирения украинцев и поляков *(По материалам: <http://www.svoboda.org.ua/diyalnist/novyny/038500>, 22.04.2013; <http://www.from-ua.com/news/0e2d473ac6a6f.html>, 22.04.2013; https://www.facebook.com/oleksandr.aronets?hc_location=stream; http://gazeta.ua/ru/articles/politics/_dobkin-rasskazal-skolko-vreda-nanesli-tyagnibok-i-farion-ukraincam/494348, 23.04.2013; http://gazeta.ua/ru/articles/politics/_pr-ne-budet-natravlivala-polshu-na-oun-upa-to-vse-vydumki-bolnoj-golovy-svobody-/494306, 22.04.2013; <http://www.rg.ru/2013/04/23/polsha.html>, 23.04.2013; http://gazeta.ua/ru/articles/politics/_v-sejme-polshi-somnevayutsya-hto-radikalnoe-postanovlenie-ob-oun-upa-budet-prin/494337, 23.04.2013; <http://www.from-ua.com/news/bbda816dad9a1.html>, 22.04.2013).*

СУДОВА ПРАКТИКА

А. Блажкевич, наук. співроб. НЮБ НБУВ, канд. іст. наук

**Іноземних інвесторів знищують
в українських судах: чи будуть інвестиції в країну**

У квітні 2013 р. в інформаційному агентстві УНІАН відбулася прес-конференція на тему: «Іноземних інвесторів знищують в українських судах: 20 млн дол. інвестицій у Черкаси перекреслено судовим рішенням». Під час прес-конференції інвестор та власник компанії-виробника екологічно чистих та ортопедичних матраців торгової марки «АКАНТ» Сорен Петер Шмідт – громадянин Данії, генеральний директор компанії С. Герасименко та юрист компанії Т. Загороднюк проінформували журналістів про незаконне вилучення інвестиційного об'єкту у підприємства, виробничого комплексу вартістю в 20 млн дол. США, а також наміри вилучити у підприємства земельну ділянку, на якій розміщено цей об'єкт.

Суддя А. Касянович прийняв рішення задовольнити позов заступника прокурора Черкаської обл. О. Шмакова до державного підприємства Черкаської виправної колонії № 62 та ТОВ «АКАНТ» про визнання недійсним договору купівлі-продажу незавершеного будівництва, по вул. Промислова, 15 в Черкасах, укладеного між ними у вересні 2007 р. Суд зобов'язав фірму «АКАНТ» повернути придбане ним майно назад у власність Черкаської виправної колонії № 62.

Своє рішення суддя мотивував тим, що придбане фірмою «АКАНТ» майно належить державі, а не державному підприємству Черкаської виправної колонії № 62, яка продала це майно на торгах Української Торгової Товарної біржі (УТТБ). Суддею А. Касянович були демонстративно проігноровані докази в матеріалах справи з метою задоволення незаконних вимог прокуратури.

Суддя пзневажив і той факт, що засобами підприємства «АКАНТ» та інвесторів покинута споруда перетворюється на сучасний заводський комплекс вартістю 20 млн дол. США.

Заступник прокурора Черкаської обл. О. Шмаков звернувся до Господарського суду Черкаської обл. з другою позовною заявою до Черкаської міської ради та фірми «АКАНТ» про визнання недійсним договору купівлі-продажу земельної ділянки по вул. Промислова, 15 в Черкасах від 3 вересня 2008 р. на якій знаходиться інвестиційний об'єкт промислового комплексу «АКАНТ». Земельна ділянка придбана фірмою «АКАНТ» у Черкаської міської ради у вересні 2008 р. Державний Акт права власності оформлений в квітні 2009 р.

У своєму позові заступник прокурора Черкаської обласної прокуратури О. Шмаков вимагає визнати недійсними рішення Черкаської міськради про продажу землі, а відповідно, і державний акт права власності фірми «АКАНТ» на земельну ділянку з подальшою її передачею у власність Черкаської обласної державної адміністрації.

Заступник прокурора О. Шмаков безпідставно намагається довести, що право розпорядження земельною ділянкою належить не Черкаській міськраді, а Черкаській обласній державній адміністрації. При цьому заступник прокурора ігнорує той факт, що саме Черкаською міськрадою, 22 січня 2006 р., було видано

Державний Акт на право постійного користування цією ділянкою попередньому користувачу – державному підприємству.

Таким чином, Черкаська обласна прокуратура, через Господарський Суд Черкаської обл. робить спроби позбавити інвестора його права власності, як на інвестиційний об'єкт, так і на земельну ділянку, на якій він розміщений.

Представники ТОВ «АКАНТ» вважають неправосудним рішення Господарського суду Черкаської обл. від 4 квітня 2013 р.

Власник компанії Шмідт Сорен Петер звернувся до Президента України В. Януковича, Генерального прокурора України В. Пшонки, Прем'єр-міністра України М. Азарова, Міністра фінансів України Ю. Колобова, Директора Європейської Бізнес Асоціації Г. Дерев'янка, Голови Державної служби України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва М. Бродського, Голови Черкаської обласної державної адміністрації С. Тулуба, Посла Королівства Данії в Україні М. Борг-Хансена з проханням втрутитися в ситуацію з метою запобігання прийняття неправомірних рішень посадовими особами правоохоронних і державних органів Черкаської обл. з метою рейдерського заволодіння майном підприємства, що поставить під загрозу реалізацію інвестиційного проекту.

За словами генерального директора «АКАНТ» С. Герасименко, на сьогодні в проект уже вкладено біля 5 млн дол., тобто якщо інвестор буде позбавлений права власності на інвестиційний об'єкт, то він втратить вкладені кошти. «Прокуратурою області подані позови в Черкаський господарський суд на відчуження самого інвестиційного об'єкту та на відчуження самої земельної ділянки. І практично все, що було зроблено на цьому об'єкті, та всі інвестиції, які були залучені, фактично зараз знаходяться під загрозою», – сказав С. Герасименко.

Крім того, генеральний директор вказав на те, що подібне рішення суду не може бути виконано, так як у Черкаській виправній колонії № 62 немає засобів, аби відшкодувати компанії вартість об'єкту. «Черкаська виправна колонія № 62 не зможе ніколи виконати це рішення, тому що за рішенням ми зобов'язані повернути їм об'єкт незавершеного будівництва, а вони повинні виплатити нам гроші. Грошей у Черкаській виправній колонії взагалі немає», – прокоментувала цю ситуацію юрист «АКАНТ» Т. Загороднюк.

С. Герасименко також заявив, що якщо суд все-таки прийме рішення не на користь компанії, то основний інвестор буде звертатися до уряду Данії та в Європарламент.

За довгі роки роботи на українському ринку ортопедичних матраців компанія стала лідером у своїй галузі. Торгова марка «АКАНТ» – переможець рейтингу Держспоживстандарту України «100 кращих товарів України» у 2008 р. у номінації «Промислові товари для населення. Матраци пружинні». На підприємстві впроваджені та успішно діють Міжнародні стандарти: система

менеджменту якості продукції ISO 9001:2008 та система екологічного менеджменту навколишнього середовища ISO 14001:2004.

Продукція підприємства має Сертифікат EMRC (Європейського центру маркетингових технологій, Брюссель, Бельгія, 2005 р.) «як така, що відповідає світовим стандартам та рекомендована для реалізації на світових ринках».

В плані подальшого розширення виробництва підприємством ТОВ «АКАНТ»:

- розроблено бізнес-план будівництва виробничого комплексу «АКАНТ»;
- виготовлено робочий проект «Будівництва виробничого комплексу «АКАНТ» по виробництву пружинних матраців, меблів, у тому числі реконструкції незавершеного будівництва та розміщення пенополіуретана по вул. Промислова, 15 в Черкасах»;
- отримано позитивний висновок комплексної Державної експертизи на робочий проект ПК «АКАНТ»;
- отримано дозвіл на виконання будівельних робіт виробничим комплексом «АКАНТ» в Інспекції Державного архітектурно-будівельного контролю в Черкаській обл.

У рамках реалізації бізнес-плану виробничого комплексу «АКАНТ» станом на грудень 2008 р. освоєно 1 448 тис. дол. США. Завершення будівництва виробничого комплексу дозволить додатково створити більше 500 робочих місць, істотно збільшити податкові відрахування в держбюджет, розширить не тільки асортимент продукції, але і дасть можливість представити на українському ринку найсучасніші та ефективні технології виробництва матраців. Такий виробничий комплекс буде єдиним не тільки в Україні, а й в усій Центральній Європі.

Щодо інвестицій в економіку України, то в 2012 р. іноземні інвестори вклали 6,013 млрд дол. США прямих інвестицій, що на 7,2 % менше від показника за 2011 р. (6,480 млрд дол.), зазначає УНІАН (повідомлення Державної служби статистики України).

Згідно з повідомленням, загальний обсяг внесених з моменту інвестування в економіку України прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) на 1 січня 2013 р. становив 54,462 млрд дол., що на 8,2 % більше порівняно з обсягами інвестицій на початок 2012 р., і з розрахунку на одного українця становить 1 199 дол.

Інвестиції надходили зі 130 країн світу. Основними країнами-інвесторами України залишаються Кіпр – 17,275 млрд дол., Німеччина – 6,317 млрд дол., Нідерланди – 5,169 млрд дол. і Російська Федерація – 3,786 млрд дол.

За даними Держстату України, загальний обсяг прямих іноземних інвестицій, спрямованих в українську промисловість, становить 17,167 млрд дол. (31,5 % загального обсягу), у фінансовий сектор – 16,106 млрд дол. (29,6 %).

Заборгованість українських підприємств за кредитами і позиками, торговими кредитами та іншими зобов'язаннями (боргові інструменти) перед прямими іноземними інвесторами на 1 січня 2013 р. становила 9,582 млрд дол.

Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій (акціонерний капітал і боргові інструменти) на 1 січня 2013 р. становив 64,044 млрд дол.

Обсяг прямих інвестицій (акціонерний капітал) з України в економіку країн світу на 1 січня 2013 р. становив 6,482 млрд дол., у т. ч. в країни ЄС – 6,046 млрд дол. (93,3 % загального обсягу), у країни СНД – 340,6 млн дол. (5,2 %), в інші країни світу – 95,3 млн дол. (1,5 %).

Прямі інвестиції з України надходили до 49 країн світу в обсязі 6,713 млрд дол. Основний адресат – Кіпр (89,6 %).

Отже, пібиваючи підсумки, зазначимо, що незважаючи на корумпованість українських судів, інвестиції в економіку країни все-таки відбуваються та збільшуються. Проте, тільки тоді, коли українські суди будуть приймати справедливі рішення, а не знищувати бізнес вітчизняних підприємців та іноземних інвесторів, а також будуть незалежними та незаангажованими – в Україні дійсно відбудеться значний приплив іноземних інвестицій, які покращать інвестиційний клімат в державі та зростання національної економіки.

ПРАВО: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

*О. Єфімов, керуючий партнер, адвокат, аудитор,
канд. юрид. наук, доц. каф. цивільного та труд. права КНЕУ*

Оптимізація трудових відносин: як і навіщо роботодавці їх «маскують»

Нормативна база:

Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV; Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV; Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р.; Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI; Порядок обліку платників податків і зборів, затверджений наказом Мінфіну України від 09.12.2011 р. № 1588.

Ті, хто бував в Австрії чи Німеччині, знають, що магазини там працюють у суботу до 16-00, а в неділю взагалі зачинені. У Норвегії та Швейцарії в неділю ви скоріше побачите НЛО, ніж працюючу людину. І питання не в тому, що європейці ліниві чи не підприємливі. Так само, як і українці, вони багато часу приділяють роздумам про те, як і де заробити, і працювати вміють. А причина їх недільного «неробства» проста: роботодавцям дуже дорого коштує робота найманих працівників у вихідні. Її використовують лише там, де зачинятися не можна взагалі – наприклад, у лікарнях екстреної допомоги, на автозаправних станціях на автомагістралях і т. п.

А що ж в Україні? До таких фігур «вищого пілотажу» у сфері праці ми ще не дійшли. У нас поки що інші пріоритети: суб'єкти підприємництва переймаються пошуком можливостей для пом'якшення дії податкового пресу на трудові відносини, а держава – численними і тотальними перевітками, щоб з-під цього пресу ніхто не вислизнув. Заодно вона робить спроби захистити найманих працівників від дій недобросовісних роботодавців. Цей захист, перш за все, має за мету легалізацію трудових правовідносин (боротьбу з заробітною платою в конвертах), щоб вмиг повернути спритних роботодавців під той самий прес.

Легалізація трудових правовідносин, окрім податкового, навалює на роботодавців ще й тягар дотримання вимог складного трудового та суміжного з ним законодавства. Це і зобов'язання щодо працевлаштування інвалідів, і відносини зі службою зайнятості населення стосовно вакансій, і ризик відвідування підприємства інспекторами з праці та навіть працівниками прокуратури. І, зважаючи на викладене, дуже просто дійти висновку: працівник на підприємстві – це джерело великої кількості небажаних ризиків. Усі роботодавці це розуміють, але далеко не всі мають достатньо сміливості, можливостей і хисту, аби хоча б частково відійти від трудових правовідносин, не порушуючи норм діючого законодавства. А ті роботодавці, які ризикнули це зробити, не завжди усвідомлюють ступінь ризику і наслідки своїх дій. Отже, нам є про що сьогодні поговорити.

Чим замінити трудові правовідносини?

Шляхів такої заміни (в залежності від характеру діяльності суб'єкта господарювання) є декілька, і вони полягають в укладанні наступних документів:

- господарського договору з фізичною особою – підприємцем;
- договору із самозайнятою особою (freelancer);
- договору підряду з фізичною особою, яка не є ані підприємцем, ані самозайнятою особою;
- господарського договору з іншим працедавцем як з господарюючим суб'єктом, переклавши на нього усі ризики, пов'язані з наймом працівників та вступом із ними у трудові правовідносини (outsourcing).

А тепер розглянемо пропоновані шляхи заміни трудових відносин докладніше.

Взаємовідносини між підприємством і фізичною особою – підприємцем

Відповідно до ст. 50 ЦКУ право на здійснення незабороненої законом підприємницької діяльності має фізична особа з повною цивільною дієздатністю, тобто така, якій виповнилося 18 років і вона стала повнолітньою відповідно до ст. 34 ЦКУ. В окремих випадках, що наведені у цій же статті, фізичні особи можуть стати повнолітніми й раніше, що також надає їм права зареєструватися підприємцем. Крім того, відповідно до ст. 35 ЦКУ повна цивільна дієздатність може бути надана фізичній особі, яка досягла шістнадцяти років і працює за трудовим договором, а також неповнолітній особі, яка записана матір'ю або батьком дитини.

Фізичні особи – підприємці з точки зору галузі права можуть укладати три види договорів: господарські; цивільно-правові; трудові. Від правової кваліфікації договору залежать його податкові наслідки. Для правильного розуміння сьогоднішньої теми одразу зазначимо, що господарські договори є різновидом цивільно-правових.

Відповідно до ст. 3 ГКУ «діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність», розуміється як господарська діяльність. Проаналізувавши норми ГКУ, можна дійти висновку про те, що, господарський договір – це засноване на угоді сторін і зафіксоване в спеціальному юридичному документі (комплексі документів) зобов'язальне правовідношення між суб'єктом господарювання та іншим учасником (учасниками) господарських відносин, змістом якого є взаємні права і обов'язки сторін у сфері господарської діяльності.

Окрім господарських договорів фізична особа – підприємець може укладати й цивільно-правові. Наприклад, ліцензійний договір, за яким іншому суб'єкту підприємництва вона передає майнові права на певний об'єкт авторського права. Ліцензійний платіж (роялті), отриманий автором, не буде вважатися доходом від здійснення підприємницької діяльності, а отже, на нього розповсюджуватиметься загальна система оподаткування, передбачена розділом IV ПКУ. Аналогічним чином оподаткуватиметься дохід від продажу квартири, якщо такий продаж здійснений не у рамках підприємницької діяльності.

Не входять у дохід від здійснення підприємницької діяльності й дохід, отриманий від виконання трудових обов'язків у рамках трудових правовідносин. Тут доцільно повернутись у минуле і розглянути це питання у «історичній» ретроспективі.

У свій час, на основі п. 1.8 ст. 1 Закону про ПДФО, що містив визначення найманої особи, ДПАУ у телеграмі від 19.04.2005 р. № 7548/7/17-3218 виокремила аргументи, які дозволяли податківцям прирівняти фізичну особу – підприємця (виконавця) до найманої особи певного роботодавця, і оподаткувати її доходи, виплачені таким роботодавцем, згідно із нормами Закону про ПДФО, тобто аналогічно доходам, отриманим в межах трудових правовідносин. Ось аргументи від ДПАУ:

- наявність у договірних відносинах ознак, що мають юридичне підтвердження (усі вигоди і ризики, пов'язані з виконанням або невиконанням підприємцем робіт (послуг) відповідно до цивільно-правового договору, отримує (несе) замовник);

- наявність факту безкоштовного використання виконавцем робіт (послуг) засобів виробництва (сировини, матеріалів, комплектуючих, обладнання тощо), які належать за правом власності безпосередньо замовнику робіт (послуг), або відсутність факту використання виконавцем робіт (послуг) власних засобів виробництва;

– відсутність факту залучення інших осіб для виконання зазначених у договорі робіт (послуг).

Податковий кодекс особливих змін у таке бачення податківців не вніс: аналогічний підхід залишився й у ньому, але його «завуальовано» у визначення роботодавця. Особливо цікавим є другий абзац вже згадуваного пп. 14.1.222. ст. 14: «для цілей оподаткування ПДФО до роботодавця прирівнюються юридична особа (її філія, відділення, підрозділ чи представництво), постійне представництво нерезидента або самозайнята особа, які нараховують (виплачують) дохід за виконання роботи та/або надання послуги згідно із цивільно-правовим договором у разі, якщо буде встановлено, що відносини за таким договором фактично є трудовими».

Більше того, чинною редакцією п. 177.8 ст. 177 ПКУ встановлено, що за умови надання копії документу, що підтверджує державну реєстрацію фізичної особи як підприємця, особа, що нараховує (виплачує) їй дохід, ПДФО не утримує. Це правило не застосовується в разі виплати доходу за виконання певної роботи та/або надання послуги згідно з цивільно-правовим договором, якщо буде встановлено, що відносини за таким договором фактично є трудовими, а сторони договору можуть бути прирівняні до працівника чи роботодавця відповідно до пп. 14.1.195 та 14.1.222 ст. 14 ПКУ.

ПКУ не містить порядку встановлення факту, що відносини між підприємством та фізичною особою – підприємцем фактично є трудовими, але має саму можливість такого встановлення. Це означає, що, нехтуючи положенням ст. 19 Конституції України, податківці будуть й надалі самостійно визнавати відносини підприємства з фізичною особою – підприємцем фактично трудовими.

Але в будь-якому разі, укладаючи договір з фізичною особою – підприємцем не як з найманим працівником та бажаючи не виступати податковим агентом щодо нього, підприємству варто прислухатися до рекомендацій ДПСУ юридичним особам, які мають господарські відносини з фізичною особою – підприємцем (у тому числі з підприємцем, що обрав спрощену систему оподаткування): «отримувати від останнього копії документа, що підтверджує його державну реєстрацію як підприємця (для тих, що здійснюють діяльність відповідно до ст. 177 Кодексу), та водночас свідоцтва про сплату єдиного податку, а також відповідні документи (квитанції), що підтверджують витрати за проживання або переїзд». Крім того, ДПСУ радить не забувати про зобов'язання повідомляти щодо всіх виплачених підприємцям сум доходів у розрахунку за формою № 1 ДФ згідно п. 176.2 ст. 176 ПКУ. Що стосується ЄСВ, то, співпрацюючи з фізичною особою – підприємцем, підприємство перекладає на нього зобов'язання зі сплати цього внеску у відповідності до ст. 4 Закону № 2464.

Таким чином, уклавши договір з фізичною особою – підприємцем, юридична особа уникає зобов'язання виступати податковим агентом, сплачувати ЄСВ за таких осіб, а також позбавляється ризиків, пов'язаних з контролем, що здійснюється державою у сфері трудових відносин. Якщо ж

податківці самостійно визнають, що ці відносини фактично є трудовими, то таке визнання не спричинить наслідків щодо порушення трудового законодавства, а матиме значення виключно для цілей оподаткування. А з точки зору цих фіскальних цілей розмір сплачених ПДФО та ЄСВ є більшим. Адже абсолютні суми податків, сплачених фізичними особами – підприємцями, зменшуються за рахунок того, що вони мають право зменшувати базу оподаткування як ПДФО, так і ЄСВ на суму документально підтверджених витрат, а на заробітну плату ці ж самі податки нараховуються у повному її обсязі, без врахування витрат.

Взаємовідносини між підприємством та самозайнятою особою

Відповідно до пп. 14.1.226 ст. 14 ПКУ до самозайнятих осіб відносяться не лише підприємці, а й фізичні особи, що провадять незалежну професійну діяльність за умови, що вони не є працівниками в межах незалежної професійної діяльності. Оскільки підприємців було розглянуто в попередньому розділі статті, наразі приділимо увагу саме тим самозайнятим особам, які провадять незалежну професійну діяльність.

Юридичними ознаками таких самозайнятих осіб, що виокремлюють їх з кола інших платників податку, ПКУ називає такі:

- ними можуть бути лише фізичні особи;
- самозайнята особа повинна провадити незалежну професійну діяльність, види якої зазначено в абзаці другому пп. 14.1.226 ст. 14 ПКУ (тобто бути приватним нотаріусом, адвокатом, оцінювачем, викладачем, артистом, письменником, архітектором и т. п.) і може підприємцем не реєструватись;
- самозайнята особа не може бути найманим працівником свого клієнта (замовника) в межах незалежної професійної діяльності. Тобто вона не вступає у трудові відносини, що виникають з факту укладення трудового договору. Відповідно до ст. 21 КЗпП трудовий договір – це угода між працівником і власником підприємства чи фізичною особою, за якою працівник зобов'язується виконувати роботу, визначену цією угодою, з підляганням внутрішньому трудовому розпорядкові, а власник підприємства чи фізична особа зобов'язується виплачувати працівникові заробітну плату і забезпечувати умови праці, необхідні для виконання роботи, передбачені законодавством про працю, колективним договором і угодою сторін.

Аналогічне поняття самозайнятої особи містить і п. 1.7 Порядку № 1588. Відповідно до п. 1.3 Порядку № 1588 самозайняті особи повинні бути взяті на облік в органах ДПС незалежно від наявності обов'язку щодо сплати того або іншого податку та збору. При цьому Реєстр самозайнятих осіб є складовою частиною Державного реєстру фізичних осіб – платників податків.

Умовою взяття на облік самозайнятих осіб, що здійснюють незалежну професійну діяльність, є державна реєстрація такої діяльності у відповідному уповноваженому органі та отримання свідоцтва про реєстрацію чи іншого

документа (дозволу, сертифікату тощо), що підтверджує право фізичної особи на ведення незалежної професійної діяльності.

Взяття на облік в органі ДПС здійснюється за місцем постійного проживання фізичної особи. Для цього фізична особа, яка має намір стати самозайнятою особою та провадити незалежну професійну діяльність, протягом 10 календарних днів після отримання відповідного свідоцтва чи іншого документа (наприклад, реєстраційного посвідчення про реєстрацію приватної нотаріальної діяльності, свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю, свідоцтва про присвоєння кваліфікації судового експерта тощо), подає заяву за формою № 5-ОПП та копію такого свідоцтва чи іншого документа. При цьому якщо фізична особа здійснює незалежну професійну діяльність і зареєстрована як підприємець, вона обліковується в органах державної податкової служби так само, як фізична особа – підприємець. Але це не означає, що вона подає податкову звітність так само як підприємець, оподатковується як підприємець і є підприємцем, оскільки у цьому разі вона реєструється як самозайнята особа.

Отже, самозайняті особи можуть бути зареєстровані і як підприємці, і як особи, що здійснюють незалежну професійну діяльність. Якщо вони реєструються як підприємці, то оподаткування їх діяльності здійснюється відповідно до порядку оподаткування діяльності підприємців, які обрали ту чи іншу систему оподаткування.

Самозайнятих осіб ще називають фрілансерами. Фрілансер (англ. freelancer) – це фізична особа, яка виконує роботу без укладення довгострокового договору з роботодавцем, та яку наймають лише для виконання визначеного переліку робіт. Фрілансер є позаштатним працівником і може одночасно виконувати замовлення для різних клієнтів. Доходи фрілансерів оподатковуються ПДФО у відповідності до ст. 178 ПКУ за ставкою 15 %. Якщо ж середньомісячний річний оподатковуваний дохід фрілансера перевищує десятикратний розмір мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року, то до такої суми перевищення застосовується ставка 17 %. При цьому розмір середньомісячного річного оподаткованого доходу розраховується як сума загальних місячних оподатковуваних доходів, поділена на кількість календарних місяців, протягом яких платником податку було одержано такі доходи у податковому (звітному) році, за який здійснюється декларування.

Дохід, який підлягає оподаткуванню ПДФО, визначається як сукупний чистий дохід, тобто є різницею між доходом і документально підтвердженими витратами, необхідними для провадження певного виду незалежної професійної діяльності. Тобто фрілансерам дозволено зменшувати доходи на суму документально підтверджених витрат. А взяття на облік в органах ДПС фрілансера, як особи, яка провадить незалежну професійну діяльність, має наслідком визнання за такою особою права зменшувати базу оподаткування.

Особливість оподаткування доходу фрілансеру викладена в п. 178.5 ст. 178 ПКУ, але дуже некоректно: «під час виплати суб'єктами господарювання – податковими агентами, фізичним особам, що провадять незалежні професійну діяльність, доходів, безпосередньо пов'язаних з такою діяльністю, податок на доходи у джерела виплати не утримується в разі надання такою фізичною особою копію довідки про взяття її на податковий облік як фізичної особи, яка провадить незалежну професійну діяльність». Насправді, за наявності копії вищезазначеної довідки, особа, що виплачує дохід фрілансеру, мала би втрачати статус податкового агента, адже ані утримувати, ані перераховувати ПДФО до бюджету вона не повинна. Хіба що у неї відповідно до пп. 14.1.180 ст. 14 ПКУ залишається ще обов'язок вести податковий облік, подавати податкову звітність податковим органам та нести відповідальність за порушення його норм в порядку, передбаченому ст. 18 та розділом IV ПКУ. Але якщо цієї довідки фрілансер не надає, така особа буде повноправним податковим агентом фрілансера, і утримати ПДФО з доходу фрілансера. Якщо фрілансер підпадає під ознаки працівника особи, що виплачує йому дохід (тобто, по суті, ця особа є його роботодавцем), то у такому разі ПДФО повинен бути утриманий і сплачений до бюджету у загальному порядку.

Маючи намір та можливість перевести своїх найманих працівників у статус фрілансерів, підприємству слід мати на увазі також і те, що відповідно до п. 77.2. ст. 77 ПКУ самозайняті особи, сума сплачених податків яких становить не менше 5 % від задекларованого доходу за звітний податковий період, включаються до плану-графіка перевірок не частіше, ніж раз на три календарних роки.

Платники податку на прибуток, які вступають у правовідносини з фрілансерами, повинні пам'ятати, що податкові наслідки таких відносин залежать від того:

- чи правильно оформлено договір про надання послуг фрілансера та інші документи;
- чи отримана від фрілансера копія довідки про взяття його на облік в органах ДПС України як самозайнятої особи, що провадить незалежну професійну діяльність;
- чи відсутні ознаки роботодавця у наймача (клієнта).

Договір про надання послуг фрілансером його клієнтові повинен бути складений таким чином, аби уникнути можливості тлумачити його як трудовий договір (ознаки трудового договору було наведено вище). Тобто договір між фрілансером і підприємством, відповідно до якого фрілансеру (наприклад, адвокату) забезпечується на підприємстві робоче місце, підприємство приймає обов'язок щомісячно виплачувати фіксовану грошову суму у якості оплати послуг адвоката, а адвокат зобов'язується бути присутнім на своєму робочому місці щодня з 9-00 до 17-00 і виконувати будь-які розпорядження керівника підприємства, з високим ступенем ймовірності буде розтлумачений податківцями

як трудовий договір. Податкові наслідки у вигляді донарахування ПДФО, і фінансових санкцій є дуже ймовірними.

Якщо ж у договорі про надання адвокатських послуг прямо вказано, що робоче місце (чи безкоштовне офісне приміщення) адвокату не забезпечується, оплата його послуг здійснюється залежно від кількості наданих ним послуг (як би вони не вимірювалися), а обов'язковим до виконання адвокатом є лише замовлення, оформлене відповідним чином, то такий договір важко буде назвати трудовим. І якщо при цьому у підприємства залишиться копія довідки про взяття адвоката на облік в ДПІ, як особи, що здійснює незалежну професійну діяльність та копія свідоцтва про право на зайняття адвокатською діяльністю, то говорити про трудові відносини буде ще складніше. Тож податкові наслідки такого договору для підприємства будуть нульовими. Усі податкові зобов'язання такий адвокат виконуватиме самостійно.

У цьому випадку підприємство і фрілансер виграють з точки зору податкового навантаження на їх стосунки, та з точки зору уникнення небажаних наслідків, що їх мають трудові відносини. Так, якщо не приймати до уваги розмір ЄСВ, то податкова «економія» полягає у тому, що у випадку встановлення трудових відносин з фрілансером роботодавець при утриманні ПДФО не зможе врахувати документально підтверджені витрати такого «працівника». Тим самим збільшиться база оподаткування у порівнянні з базою оподаткування фрілансера. Таке збільшення бази оподаткування ПДФО має наслідком збільшення абсолютного розміру цього податку, а також підвищує ймовірність застосування підвищеної ставки 17 %. Крім збільшення абсолютного розміру ПДФО, другим негативним фінансовим наслідком для підприємства і фрілансера разом є вилучення обігових коштів на сплату ПДФО. Якщо ж фрілансер збереже статус самозайнятої особи, то його обов'язок сплатити ПДФО, але у меншому розмірі, виникне лише у наступному році і повинен бути виконаний ним самим до 1 серпня наступного року (п. 179.7 ст. 179 ПКУ). Навіть банальний банківський депозит на суму відстроченого ПДФО дасть певний фінансовий зиск фрілансеру за такий період.

Що стосується ЄСВ, то й тут є податкова «економія». Фрілансер, сплачуючи цей внесок самостійно, повинен буде заплатити його у розмірі 34,7 % бази нарахування ЄСВ. При цьому базою оподаткування таким внеском для фрілансера буде сума доходу, отриманого від його діяльності, що підлягає обкладенню ПДФО. Тобто знову ж таки можна врахувати документально підтверджені витрати фрілансера.

Що ж стосується підприємства – роботодавця, то воно повинне буде застосовувати розмір ЄСВ залежно від класу професійного ризику виробництва, мінімальний розмір якої починається від 36,76 %. До цього ж база нарахування цього внеску не зменшуватиметься на суму документально підтверджених витрат. Виходить і база більше, і розмір вище.

Перевагою відносин підприємства з фрілансером є також відсутність трудових правовідносин, що, з одного боку, зменшує ймовірність конфлікту з контролюючими органами, які борються із «зарплатою у конвертах» та порушеннями трудового законодавства, і, з іншого боку, переводить відносини між підприємством і фрілансером у суто взаємовигідні. Втрата взаємного зиску від таких відносин може мати наслідком їх спрощене розірвання у порівнянні зі звільненням найманого працівника. У сьогоднішній ситуації – це однозначно перевага, а не недолік. Принаймні для роботодавця.

Взаємовідносини між підприємством і фізичною особою, яка не є ані підприємцем, ані самозайнятою особою.

Такі відносини можливі лише у тому випадку, якщо договір (як правило, це договір підряду) між підприємством і фізичною особою, яка не є ані підприємцем, ані самозайнятою особою, не матиме ознак трудового договору, наведених у попередньому розділі. Тож, щоб не повторюватися, слід лише зауважити, що зменшення податкового навантаження на такі правовідносини уникнути не вийде. Сплачувати ПДФО та ЄСВ з таких доходів буде обов'язком підприємства, а не самої фізичної особи. А от трудових відносин не буде, якщо будуть враховані всі нюанси трудового законодавства.

Аутсорсинг

Такий вид правовідносин стає дедалі популярнішим в Україні. Аутсорсинг (від англ. outsourcing) – це відмова компаній від виконання певних некритичних для бізнесу функцій чи частин бізнес-процесів та передача їх сторонньому підрядникові, який на здійсненні цих послуг спеціалізується професійно. Головний принцип аутсорсингу: залишаю собі те, що я роблю краще за інших, та віддаю зовнішньому підрядникові те, що він робить краще за мене. Окрім класичних цілей, які, зазвичай, переслідує аутсорсинг, а саме: зменшення витрат, підвищення якості продукції чи послуг, стратегічне ставлення до власного бізнесу, на нього (тобто на аутсорсинг) можна покласти ще й завдання зменшення податкового навантаження та уникнення ризиків вступу в трудові правовідносини. Умовно ця схема умовно має такий вигляд:

Підприємство А наймає у штат бухгалтерів та пропонує іншим підприємствам бухгалтерські послуги. Великий штат бухгалтерів та спеціалізація підприємства А на таких послугах істотно підвищує рівень їх професійності, особливо у порівнянні з окремим бухгалтером. Підприємство Б замість укладення трудового договору з бухгалтером, укладає господарський договір з підприємством А. У результаті підприємство Б отримує кваліфіковані послуги, платить за них менше, ніж несло би витрат, найнявши бухгалтера у штат, бо ділить такого «аутсорсингового» бухгалтера з іншими підприємствами – клієнтами підприємства А, уникає трудових правовідносин, та пов'язаних з ними ризиків.

Післямова. Тема, порушена у статті, дуже важлива і гостра для багатьох підприємств. Зачепити її – все одно що гілкою розворушити мурашник. Але це

зроблено свідомо. По-перше, у правовідносинах між юридичними та фізичними особами (найманими працівниками, підприємцями, фрілансерами) багато цікавих та законодавчо неврегульованих нюансів. По-друге, певною мірою йшлося про оптимізацію оподаткування, що не залишає байдужим нікого.

Г. Норв, юрист

Деякі нюанси надання та оплати відпусток

У цій статті розглянуто відповіді на запитання, які виникли з доволі простої на перший погляд ситуації, у якій опинився кадровик. Але ця ситуація має пряме відношення до бухгалтерії, тому буде цікавою обом сторонам «конфлікту».

Отже, кадровик приніс бухгалтеру наказ про надання працівнику щорічної відпустки тривалістю 28 календарних днів. Бухгалтер відмовилася проводити розрахунок відпускних. На її думку, підприємство хоч і має право надати працівнику відпустку такої тривалості, але різниця (чотири дні) має бути зазначена у наказі як додаткова. Відразу ж обговоримо, що з цього приводу існує зовсім протилежна думка: це додаткова відпустка, має оплачуватися за рахунок прибутку тощо.

Випадок перший

Щорічна основна відпустка надається працівникам тривалістю не менше як 24 календарні дні за відпрацьований робочий рік (ст. 6 Закону України «Про відпустки»). Якщо умовами колективного договору (чи трудового договору з працівником) передбачено надання щорічної основної відпустки тривалістю 28 календарних днів, то така відпустка буде вважатися щорічною основною відпусткою чи це вже інший вид відпустки (скажімо, додаткова)? Це твердження стосується всієї відпустки чи її частини, яка перевищує 24 календарні дні?

Така відпустка (усі 28 днів) буде вважатися щорічною основною, якщо саме таке формулювання (на зразок «надається щорічна основна відпустка тривалістю 28 календарних днів») вжито у колективному (трудоваму) договорі. Відповідно до ст. 7 Закону України «Про колективні договори і угоди» від 01.07.1993 р. № 3356-ХІІ у колективному договорі встановлюються умови відпочинку. Відповідно до ст. 6 Закону України «Про відпустки» від 15.11.1996 р. № 504/96-ВР щорічна основна відпустка надається працівникам тривалістю не менше як 24 календарні дні. Отже, вищезазначеною нормою встановлена нижня межа тривалості щорічної основної відпустки, а конкретна тривалість може бути закріплена в колективному договорі з дотриманням нижньої межі тривалості щорічної основної відпустки, а тому основна відпустка тривалістю 28 днів буде вважатися щорічною основною відпусткою і це стосується всього терміну.

Випадок другий

Підприємства, установи, організації в межах своїх повноважень і за рахунок власних коштів можуть встановлювати додаткові порівняно із законодавством трудові й соціально-побутові пільги для працівників (ст. 9-1 КЗпП). Що мається на увазі? Чи можна вважати звичайну щорічну відпустку тривалістю 24 календарні дні «трудовою пільгою для працівників»? Чи є збільшення щорічної відпустки з 24 до 28 календарних днів «додатковою трудовою пільгою для працівників»?

Додаткові порівняно із законодавством пільги – це ті пільги, обов'язок надання яких не передбачений актами законодавства. Наприклад, оплата спортивних занять, додаткова відпустка тощо. Основна щорічна відпустка – це не трудова пільга, оскільки право на відпустку є реалізацією основоположного права працівника на відпочинок, водночас як поняття «трудова пільга» (ніяк законодавчо не закріплене) передбачає певні додаткові умови в інтересах працівника, які виходять за межі загального порядку. Не збільшення, а встановлення щорічної відпустки тривалістю 28 календарних днів не є додатковою трудовою пільгою для працівників, оскільки лише деталізує, відповідно до законодавства, закріплену в ньому гарантію на основну щорічну відпустку (що не є пільгою, тим паче додатковою).

Випадок третій

Відпустка для відвідування солярію або щотижнева одноденна відпустка для вирішення побутових проблем – це інший вид відпустки (ст. 23 Закону України «Про відпустки»), чи це «додаткова трудова пільга для працівників», чи щось інше? І якщо підприємство приймає рішення зберегти за працівником середню зарплату за таку відпустку, то її можна включити у витрати?

У ст. 9-1 Кодексу законів про працю України встановлено, що підприємства, установи, організації в межах своїх повноважень і за рахунок власних коштів можуть встановлювати додаткові порівняно з законодавством трудові й соціально-побутові пільги для працівників.

Відповідно до ст. 7 Закону України «Про колективні договори і угоди» від 01.07.1993 р. № 3356-ХІІ (далі – Закон № 3356) у колективному договорі встановлюються умови відпочинку.

Відповідно до ст. 4 Закону України «Про відпустки» від 15.11.1996 р. № 504/96-ВР колективним договором, угодою і трудовим договором можуть встановлюватись інші види відпусток.

Відпустка для відвідування солярію або щотижнева одноденна відпустка для вирішення побутових проблем – це інший вид відпустки, який у розумінні Закону № 3356 є додатковою трудовою пільгою [оскільки встановлює додаткові умови в інтересах працівника (додатковий час для відпочинку), обов'язковість встановлення яких не закріплена законодавчо].

Випадок четвертий

Отже, додаткова відпустка встановлюється у колективному або трудовому договорі. Та чи можна віднести до витрат оплату відпустки (збереження середньої заробітної плати)?

Відповідно до п. 142.1 Податкового кодексу України (ПК) до складу витрат платника податку включаються витрати на оплату праці фізичних осіб, що перебувають у трудових відносинах з таким платником податку, які включають нараховані витрати на оплату основної і додаткової заробітної плати.

Пункт 1.3 Інструкції зі статистики заробітної плати, затвердженої наказом Державного комітету статистики України від 13.01.2004 р. № 5 (далі – Інструкція № 5), визначено, що фонд оплати праці складається з фонду основної заробітної плати, фонду додаткової заробітної плати та інших заохочувальних і компенсаційних виплат. Оплата додаткових відпусток (понад тривалість, передбачену законодавством), наданих відповідно до колективного договору, відноситься до додаткової заробітної плати (підпункт 2.2.12 Інструкції № 5).

Отже, можна дійти висновку, що відповідно до норм податкового законодавства та в інтересах податкового обліку оплату додаткової відпустки можна відносити до складу податкових витрат.

Випадок п'ятий.

Оплата інших видів відпусток, передбачених колективним договором та угодами, трудовим договором, провадиться з прибутку, що залишається на підприємстві після сплати податків та інших обов'язкових платежів до бюджету або за рахунок коштів фізичної особи, у якої працюють за трудовим договором працівники.

В установах й організаціях, що утримуються за рахунок бюджетних коштів, оплата цих відпусток провадиться в межах бюджетних асигнувань та інших додаткових джерел (ст. 23 Закону України «Про відпустки»).

З урахуванням відповіді на запитання перше, за рахунок прибутку має (не має) здійснюватися лише «оплата інших видів відпусток, передбачених колективним договором та угодами, трудовим договором», скажімо, відпустка для відвідування солярію, щотижнева одnodенна відпустка для вирішення побутових проблем? Чи за рахунок прибутку має (немає) здійснюватися оплата відпусток у частині, яка перевищує державні гарантії? Тобто інший вид відпустки це будь-яка відпустка названа по-іншому, ніж записано в законі про відпустки чи в КЗпП, чи це частина відпустки, яка перевищує терміни, визначені в законі про відпустки чи в КЗпП?

Враховуючи відповідь на перше запитання, можемо дійти висновку, що оплата й основної, й додаткової відпусток не має здійснюватися за рахунок прибутку.

І останнє запитання: за яких умов і чи повинен бухгалтер піддавати сумніву накази, розпорядження керівництва щодо здійснення оплат, нарахувань тощо працівникам, якщо їх видано на підставі законодавчих норм, які дають змогу двояко їх трактувати. Мається на увазі ситуація, що стала приводом для цієї

дискусії: кадровик приніс наказ оплатити 28 календарних днів основної відпустки, а бухгалтер відмовляється, бо вважає, що чотири дні – це не основна відпустка.

Відповідь на це запитання лежить у площині внутрішніх відносин на підприємстві, враховуючи посадові обов'язки бухгалтера. Відповідно до ч. 7 ст. 8 Закону України «Про бухгалтерський облік та податкову звітність» від 16.07.1999 р. № 996-XIV головний бухгалтер або особа, на яку покладено ведення бухгалтерського обліку підприємства (далі – бухгалтер) забезпечує дотримання на підприємстві встановлених єдиних методологічних засад бухгалтерського обліку, складання і подання у встановлені строки фінансової звітності та організує контроль за відображенням на рахунках бухгалтерського обліку всіх господарських операцій.

Отже, саме до його компетенції належить визначення правомірності оплати відпусток працівників. У цьому випадку він же несе й відповідальність за порушення законодавства з фінансових питань відповідно до ст. 164-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-X. Процедурно бухгалтер має не піддавати накази сумніву, а вчинити як відповідальна особа необхідні дії для доведення вірної правової позиції до керівника та сприяти скасуванню наказу й прийняттю нового, правомірного наказу.

(Опубліковано: Головбух № 6/2012)

ЩОДЕННИК БЛОГЕРА ^{1*}

Блог на сайті «Ubr.ua»

Про автора: О. Слободян

На певному етапі розвитку перед власником постає проблема правового супроводу бізнесу. Дехто намагається делегувати функції юриста головному бухгалтеру, секретарю чи іншим працівникам. І це спрацьовує, якщо мова йде про вирішення питань, що не потребують глибоких юридичних знань (написати листа контрагенту, отримати виписку чи витяг з ЄДРПОУ тощо). Яким би грамотним не був головний бухгалтер чи інший працівник, юриста він не замінить. Отже, можна без юриста, але з ним сон спокійніший і апетит кращий.

Перш за все, потрібно розуміти якої спеціалізації юридична компанія або юрист вам потрібні. Чимало АДВОКАТІВ і юристів можна побачити тільки на кожному стовпі на листівках на стовпах і парканах.

Більшість юристів спеціалізуються в конкретній галузі (сфері) права (цивільному, господарському, фінансовому, інвестиційному і т. д.). Велика

¹ * Збережено стиль і граматику оригіналу

перевага для юриста – наявність економічного (фінансового) освіти, а юрист з досвідом ведення бізнесу – на вагу золота.

При пошуку юриста на вакансію досить часто виникає питання його вартості. Як правило, фірма готова платити штатному юристу від 3 до 5 тис. грн. Ситуація ускладнюється тим, що висококваліфіковані юристи добре знають собі ціну, і за такі гроші працювати чомусь не дуже хочуть. Зате вчорашні студенти охоче йдуть на таку зарплатню. Звичайно, можна «виростити» свого юриста та його треба комусь вчити.

В умовах мінливості вітчизняного законодавства та нестабільності економічного середовища економічно обґрунтованим юридичним обслуговуванням стає юридичний аутсорсинг, що дає клієнту право самостійно визначати обсяг та вартість необхідних йому юридичних послуг.

Юридичний аутсорсинг (юридичне абонетське обслуговування) включає в себе:

- надання усних та письмових консультацій з правових питань господарської діяльності клієнта;
- консультування з питань застосування законодавства;
- супровід корпоративних змін в компанії (змін керівництва, видів діяльності, учасників, адреси тощо);
- юридичну експертизу проектів договорів, які пропонуються клієнту для підписання;
- участь у переговорах з партнерами та/або контрагентами клієнта, пов'язаними з укладенням, зміною, виконанням та розірванням договорів;
- проведення правового аналізу діяльності компанії (due diligence);
- представництво інтересів клієнта при виникненні спорів з партнерами (контрагентами), органами влади;
- врегулювання конфліктних ситуацій в досудовому порядку (медіація), складання претензій та відповідей на претензії тощо;
- представництво інтересів клієнта у господарських, адміністративних судах та судах загальної юрисдикції;
- надання інших правових послуг.

Переваги юридичного аутсорсингу:

- клієнту не доведеться витратити свій час і відволікатися від важливих ділових справ, доручивши їх юридичній компанії. Адже час власника бізнесу або керівника компанії коштує дорожче за вартість абонетського обслуговування;
- юридичний аутсорсинг зменшує правові та фінансові ризики клієнта;
- клієнт не витрачається на сплату податків і обов'язкових платежів на заробітну плату штатного юриста та інших витрат (утримання робочого місця юриста, забезпечення його нормативною базою, спеціалізованою літературою, постійне підвищення кваліфікації: курси, тренінги, оплати соціального пакету та ін.);

- юридична компанія не йде у відпустку, в декрет, на пенсію, не звільняється задля кар'єрного зростання;
- спеціалісти юридичної компанії в курсі останніх законодавчих змін та інформують клієнтів про них;
- передбачена можливість вибору пакету саме тих юридичних послуг, які необхідні клієнту. При цьому вартість обслуговування погоджується з клієнтом на зустрічі після детального обговорення всіх аспектів його діяльності. В багатьох юридичних компаніях існує пакет «Індивідуальний»;
- клієнту гарантується конфіденційність, якість та своєчасність послуг, бо за це юридична компанія відповідає своєю репутацією.

Слід також зазначити що юридична компанія – не ворог штатному юристу. Послуги юридичного аутсорсингу надаються як клієнтам, в яких відсутні штатні юристи, так і тим, в яких вони є, однак для вирішення найбільш складних питань необхідно залучення зовнішніх консультантів (*Штатний юрист чи юридичний аутсорсинг? // Ubr.ua (<http://blog.ubr.ua/praktika-biznesa/shtatnii-urist-chi-uridichnii-outsorsing-5469>). – 2013. – 29.04*).

Блог на сайті novoross.info

Про автора: journalist

Исполнительный комитет Симферопольского городского совета поддерживает принятие Закона Украины «О местном референдуме», проект которого в настоящее время находится на рассмотрении в Верховной Раде Украины.

Об этом заявил первый заместитель городского головы Симферополя Сергей Ткачев на вчерашнем заседании Центра законодательных инициатив Верховного Совета Автономной Республики Крым, проходившем под председательством главы крымского парламента Владимира Константинова.

По мнению первого вице-мэра столицы Крыма, принятие данного законодательного акта станет «актуальным и своевременным шагом, который позволит усовершенствовать механизм обеспечения реализации гражданами Украины такой формы непосредственной демократии как местный референдум», основной целью которого должно являться «изучение общественного мнения».

«Для эффективной жизнедеятельности города и социального диалога между властью и гражданами – это необходимое условие. Нам пришлось в этом убедиться на собственном опыте. Реконструкция улицы Горького в Симферополе в свое время вызвала много нареканий у городской общественности по разным причинам. В чем-то они были объективными, в чем-то – крайне радикальными и субъективными, но принципиально важен один момент: если бы стройка, начавшаяся в самом центре города, опиралась бы на опрос общественного мнения, я убежден: резонанс оказался бы совсем иным. Сегодня эта улица стала одним из

любимых мест отдыха симферопольцев всех возрастов, а тогда мы получили массу негатива. Но, как говорят: на ошибках учатся. Поэтому мы в следующий раз – и довольно успешно! – использовали мнение общественности при решении вопроса о сносе печально знаменитой “стены плача” возле Верховного Совета и об обустройстве на этой территории сквера. Опрос общественного мнения оказался очень действенной формой. Горожане проявили небывалую гражданскую активность и самосознание», – отметил Сергей Ткачев.

При этом первый вице-мэр Симферополя предложил определить в положениях нового закона четкий и исчерпывающий перечень вопросов, обязательных к вынесению на местный референдум.

По его мнению, это могут быть вопросы наименования улиц, проспектов, площадей; вопросы комплексного благоустройства территории и оптимизация транспортных маршрутов; вопросы создания объектов общественного значения; вопросы социально-экономического развития, определения приоритетов в реализации соответствующих целевых программ и так далее.

«Каждый год у городского совета возникает задача, требующая оптимального решения с точки зрения интересов громады: при ограниченности ресурсов – планов “громадь”. Что в первую очередь, а на что направить средства во вторую и в третью очередь? – задача со множеством неизвестных, и решение всегда субъективное...

В вопросах местного референдума нельзя скатываться в мелочи и выносить на всеобщее обсуждение вопросы, носящие тактический характер... Нам кажется, что даже основная масса вопросов, имеющих для города стратегический характер, должна рассматриваться и приниматься в сессионном зале депутатами, которым громада делегировала для этого полномочия, а вот вопросы политического, исторического и принципиального толка могут и должны быть вынесены и приняты всей громадой на референдуме», – заявил первый заместитель городского головы Симферополя Сергей Ткачев (*Мэрия Симферополя высказалась за принятие Закона Украины «О местном референдуме» // novoross.info (<http://novoross.info/politiks/17944-meriya-simferopolya-vyskazalas-za-prinyatie-zakona-ukrainy-o-mestnom-referendume-foto.html>). – 2013. – 27.04).*

Блог на сайті «Соболь»

Про автора: inforiuss

Севастополь будет инициировать принятие Закона Украины «О патриотическом воспитании» и намерен предложить свой проект такого закона, сообщил журналистам первый заместитель председателя Севастопольской городской государственной администрации Сергей Савенков во время церемонии начала городского этапа Всеукраинской военно-патриотической игры «Зарница».

«Севастополь планирует выступить инициатором этого Закона, потому что это реально улучшит состояние патриотического воспитания молодёжи. А главное, эта работа будет подкреплена конкретными финансовыми средствами», – сказал заместитель главы Севастополя.

По его словам, в Севастополе будет также создана и принята Программа патриотического воспитания севастопольской молодёжи.

«Мы сейчас работаем над тем, чтобы создать Программу военно-патриотического воспитания молодёжи и выделить из местного бюджета деньги именно на эту очень важную и нужную работу», – отметил Сергей Савенков.

Он также считает, что на базе Севастопольского центра военно-патриотического воспитания учащейся молодёжи должен быть создан Всеукраинский Центр патриотического воспитания молодёжи.

«Севастополь может стать базой постоянного проведения Всеукраинской военно-патриотической игры “Зарница”. У нас есть для этого все условия, прежде всего героическая история, и большое количество, как нигде в Украине, ветеранов войны и Вооружённых Сил», – уточнил Сергей Савенков.

По мнению чиновника, в связи с тем, что армия и флот переходят на профессиональную основу, роль «Зарницы» возрастает.

«Для того, чтобы наша молодёжь делала осознанный выбор, кем хочет быть в этой жизни, она должна больше познакомиться с воинской службой. Это можно сделать практически только на таких мероприятиях, общаясь с подшефными воинскими частями, с командирами частей, лучше которых никто не расскажет, что сегодня собой представляет служба, какие стоят задачи перед Вооружёнными Силами», – отметил Сергей Савенков.

По его утверждению, такая военно-патриотическая игра станет также хорошим испытанием для тех, кто пожелает стать профессиональным военным.

«Во-вторых, это хорошая общевоинская подготовка для молодёжи, которая должна быть готова к защите своей Родины», – заключил С.Савенков.

В апреле состоялись районные этапы игры «Зарница», в которых приняли участие команды 53 учреждений образования. В городской этап вышли 12 команд.

Городской этап Всеукраинской военно-патриотической игры «Зарница» организован и проводится Севастопольским центром Военно-патриотического воспитания учащейся молодёжи при активной поддержке Севастопольской городской госадминистрации.

Военно-спортивная игра «Зарница» была организована в СССР в 1967 году. Целью игры было военно-патриотическое воспитание советской молодёжи. «Зарница» входила в план организации начальной военной подготовки в средних учебных заведениях в связи с сокращением военной службы с 3 до 2 лет. В том же 1967 г. прошёл первый финал Всесоюзной игры «Зарница», который был проведен в Севастополе, на знаменитой Сапун-горе. Затем традиция в странах СНГ прервалась, кроме Севастополя, где её продолжила военно-патриотическая игра «Рубеж», которая в 2011 году проводилась 44-й раз. В 2012 году игра «Зарница»

была возобновлена после 20-летнего перерыва и проводилась впервые снова в Севастополе (*Севастополь будет инициировать принятие Закона Украины “О патриотическом воспитании” // Соболь (<http://soboli.net/2013/04/sevastopol-budet-iniciirovat-prinyatie-zakona-ukrainy-o-patrioticheskom-vospitanii>). – 2013. – 30.04).*

Блог на сайті auto.investigator

Председатель Госкомпредпринимательства Михаил Бродский согласовал проект закона «О внесении изменений в некоторые законодательные акты Украины относительно размещения внешней рекламы на автомобильных дорогах общего пользования, а также улицах и дорогах городов и других населенных пунктов», разработанный МВД Украины. Изменения предлагается внести в законы Украины «Об автомобильных дорогах» и «О рекламе» в части определения условий размещения рекламы, а также установление запрета размещения рекламной информации на дорожных знаках.

В частности, из Закона Украины «Об автомобильных дорогах» предлагается исключить статью, которой регулируются вопросы размещения рекламоносителей на автодорогах по согласованию с органами государственного управления автомобильными дорогами или их собственниками и соответствующими государственными органами по безопасности дорожного движения. Этой статьей также определяется перечень запретов относительно размещения таких рекламоносителей.

Согласно изменениям, которые предлагается внести в Закон «О рекламе», располагать средства внешней рекламы будет запрещено:

- на тротуарах, велосипедных и пешеходных дорожках, а также аллеях;
- в населенных пунктах на высоте менее 5 метров от поверхности дорожного покрытия;
- вне населенных пунктов на расстоянии менее 10 метров от края проезжей части;
- в пределах полосы отвода автомобильных дорог общего пользования, над проезжей частью автомобильных дорог общего пользования и дорог населенных пунктов;
- на разделительных полосах автомобильных дорог общего пользования;
- на поверхностях и опорах дорожных знаков, освещения, искусственных сооружений; в зоне транспортных развязок, мостов и путепроводов;
- в местах концентрации ДТП.

Разработчики ожидают, что принятие данного законопроекта позволит уменьшить влияние сторонней информации, не связанной с дорожным движением, на его участников. Это, в свою очередь, повысит безопасность дорожного движения на автомобильных дорогах общего пользования, а также на

улицах и дорогах городов и других населенных пунктов *(В Украине вновь хотят запретить рекламу вдоль дорог // auto.investigator (http://auto.investigator.org.ua/road/10517). – 2013. – 30.04).*

Блог на сайті graza-dnpr

Страсти земные

Я хочу оформить акт на землю. Сталкиваюсь с чудовищным саботажем. Какими законами регулируется вопрос пользования землей, и почему часто возникают задержки в оформлении? Павел Алексеевич Варнава, Днепропетровск

Нет на сегодня более важного и исторически судьбоносного, более болезненного вопроса для Украины, чем вопрос земли – вопрос законного порядка и правил землепользования. Ситуация тем драматична, что земля украинская превратилась в последний государственный ресурс, благодаря которому наше общество еще сохраняет в себе черты суверенной государственности и политического значения. Всё остальное, экономика, промышленность, институты государственной власти, культура и СМИ, финансы и право, как и многое другое, либо частично либо полностью, находятся в орбите корпоративных транснациональных экономических отношений. Из-за чего огромная часть ресурсов, необходимых Украине с точки зрения её собственных национальных интересов, отчуждается в пользу внешних субъектов глобального рынка. Проще говоря, вывозится и выводится через оффшорные зоны на запад и восток. «Пока земля не приватизирована, ни о каких стабильных национальных финансах, говорить не приходится» говорят сегодня политики. Это правда, но лишь частичная, так как финансы, прежде всего, играют роль спекулятивную и промежуточную с другими валютами. Поэтому вопрос земли – вопрос принципиальный, для окончательного завершения приватизации собственности в Украине. Стабильность же, о которой говорят нынешние политики, больше похожа на стабильность кладбища.

Что касается сегодняшних проблем с землёй, то в каждом конкретном случае, связанном с оформлением земли, необходим тщательный анализ документов и ситуации. Для этого необходимо общаться со специалистами, но и не пытаться давать им всё на откуп. Действительно, то что в органах регистрирующих землевладельцев и выдающих акты на землю, происходит что-то непонятное, очевидно. И всё же кое-что надо знать землепользователю и самостоятельно.

Так в оформлении земли, необходимо руководствоваться следующими действующими нормами и нормативными документами.

Право собственности на земельный участок, а также право постоянного пользования и право аренды земельного участка возникают с момента государственной регистрации этих прав (статья 125 Земельного кодекса Украины). Право собственности и пользования земельным участком оформляется согласно

Закона Украины “О государственной регистрации вещных прав на недвижимое имущество и их ограничений”.

С 01.01.2013 года вступил в силу новый Закон Украины “О Государственном земельном кадастре”, который устанавливает правовые, экономические и организационные основы деятельности Государственного земельного кадастра. Ведение и администрирование Государственного земельного кадастра обеспечивается центральным органом исполнительной власти, которая реализует государственную политику в сфере земельных отношений (статья 6 Закона) – Государственным агентством земельных ресурсов Украины (Госагентство Земресурсов Украины). Порядок ведения Государственного земельного кадастра утвержден постановлением № 1051 Кабинета Министров Украины от 17.10.2012г.

Регистрация прав собственности на землю сегодня разделена между двумя ведомствами. Теперь Госагентство Земресурсов Украины регистрирует земельные участки в кадастре, то есть присваивает уникальный кадастровый номер и открывает поземельную книгу. Также Госагентство Земресурсов Украины осуществляет регистрацию ограничений (наличие водоохранных зон, линий электропередач, газопроводов и пр.) и выдает бесплатно выписки из кадастра.

А к Государственной регистрационной службе Украины с 1 января отошли функции регистрации прав собственности и постоянного пользования, а также договоров аренды. Вместо государственных актов, Укргосреестр теперь выдает Свидетельства права собственности на недвижимое имущества.

Надо помнить, что согласно пункта 2 Роздела VIII “Заключительные и переходные положения” Закона Украины “О Государственном земельном кадастре” земельные участки, право собственности (пользования) на которые возникло до 2004 года, считается сформированным независимо от присвоения им кадастрового номера. Поэтому, в случае если информация про эти земельные участки не внесена в Государственный реестр земли, их государственная регистрация осуществляется на основании технической документации из управления землеустройства, относительно уже осуществленного определения (или восстановления) границ земельного участка в натуральном виде, то есть на местности. Для этого собственниками (пользователями земельными участками государственной или коммунальной форм собственности) пишется заявление в Госагентство Земресурсов Украины.

Разработчиками документации по землеустройству являются юридические лица, которые владеют необходимым техническим и технологическим обеспечением, и в составе которых работает не меньше двух сертифицированных инженеров-землеустроителей, а также физические лица-предприниматели, которые также владеют необходимым техническим обеспечением и являются сертифицированными инженерами-землеустроителями. Взаимоотношения заказчиков и разработчиков документации по землеустройству регулируются законодательством Украины и договором (статья 26 Закона Украины «О землеустройстве»), гражданам рекомендуем обращаться к разработчику

документации по землеустройству для заказа технической документации по землеустройству, касательно установления границ земельного участка в натуре (на местности).

Ситуация усложняется еще и тем, что земельное законодательство, уже начиная с последних лет существования СССР, либерализации земли погорбачевски, и до настоящего времени, находится в состоянии постоянного изменения. К примеру последняя законодательная реформа произошла 1 марта 2013 года, то есть совсем недавно. Ряд законопроектов до сих пор находятся в стадии формирования.

Сориентироваться в такой ситуации крайне сложно. Потому то, пользуясь хаосом, на ниве земельной проблемы, подвизается очень много сомнительных дельцов, проворачивающих свои махинации с земельными ресурсами. Основной реформой, потянувшей за собой и все остальные нынешние проблемы, была проведена в виде узаконения частной собственности на средства производства, т.н. приватизации народно-государственной промышленности, которая создавалась всем народом, всем обществом, а потому должна была ему принадлежать и на него работать.

Так как земля главная ценность и государствообразующий ресурс и самое главное средство воспроизводства для всех времен и народов, вопрос её приватизации, учитывая то политическое направление, в котором до сегодняшнего дня движутся постсоветские Украина, Россия и пр. является лишь вопросом времени. Это логическое продолжение той внешней и внутренней политики, которую проводила и проводит постсоветская рыночная элита, на территории бывшего СССР. Кроме того, современный глобальный кризис частных денежных капиталов, только ускоряет этот процесс приватизации земли.

Чтобы спасти международные финансы от краха обесценивания, земля, территории бывшего Советского Союза могут и должны быть положены в обеспечение мировой финансовой системы, то есть доллара. Иными словами превратиться в обычный товар покрывающий и обеспечивающий доллар. Собственно, политика всех украинских президентов и правительств, оранжевых и голубых, а также законодательные акты ВР Украины всех созывов, говорят пусть о медленном, но последовательном движении именно в этом направлении, в обеспечении и укреплении чужой валюты.

Другой вопрос, что борьба украинских элит между собой за землю и за оказание услуг международному частному корпоративному капиталу, по спасению его украинскими ресурсами от вышеуказанного обесценивания, несколько тормозит процесс официального открытия рынка земли. В то же время, в теневом виде и в скрытых формах, рынок земли существует уже давно. И это является главной причиной постоянных ссор украинских элит между собой: никто не хочет быть отстраненным от возможностей её перераспределения. Борьба за землю вынуждает и международные финансовые группы, используя связанные с ними украинские олигархические кланы формировать те политические партии,

которые, под прикрытием предвыборной демагогии о «защите народной земли от распродажи», наоборот борются за право влиять на процесс её окончательного и бесповоротного отчуждения пользу собственников капиталов. А так как любая частная собственность на землю, в любом виде предполагает её рынок, каждая современная политическая сила, находящаяся в парламенте стремится реализовать свой корпоративный интерес в земельном вопросе, предлагая свои услуги международным фондам. Наши политики знают: за эти их услуги международные фонды будут платить огромные деньги, если вообще, вопрос земли для нации можно измерить каким-либо деньгами. Если для международного бизнеса это всего лишь логическое расширение рынка, то для украинской нации (как и для любой другой) это вопрос жизни и смерти.

Известными лидерами скупки земель через корпоративные внешние долги сегодня выступают США и Китай. Возможно именно это делает их глобальными соперниками в мировом противостоянии, так как на стороне у одного финансы и печатный станок, а на стороне другого дешевый труд и промышленность. Друг без друга они оба потеряют смысл, но потому просто вынуждены бороться за право (монополию) устанавливать самостоятельно норму прибавочной стоимости. В данном случае, в случае земли, борьба идет за более удачную политическую капитализацию полученных прибылей.

Саботаж оформления земли, в государственных органах власти, как раз и говорит о том, что нынешнее государство сдерживает распыление земли между мелкими собственниками, простыми гражданами, оставляя большой земельный резерв для неких иных целей. Учитывая огромный внешний долг Украины, и соизмеряя его с экономическими возможностями его возвращать, не трудно себе представить, кто и как может потребовать возмещения этой задолженности, в случае если земля окончательно станет приватным долларовым товаром.

Подобные вопросы, в судах не решить, так как носят принципиальный политический характер. Кроме того, для своего решения, они требуют политически дееспособного класса (объединения или движения), заинтересованного в сохранении и укреплении национального государства вообще.

Увы, нынешнее постсоветское общество, состоящее из деморализованных и разобщенных рынком индивидуумов, и не объединенных ничем совместным, кроме набора евроиллюзий и жажды индивидуального обогащения, эту задачу решить не способно.

Для рядового гражданина должно быть ясно, что при всей обширности земельного вопроса, в тоже время, каждый случай задержки, или невозможности оформить землю должен изучаться отдельно. Для этого необходимо знакомится со всем пакетом документации, который необходим для оформления свидетельства на землю.

Во всяком случае, знание реального положения вещей, связанного с документацией землевладения, значительно облегчает и преодоление

Блог на сайті «КоммерсантЪ»

Про автора: О. Радчук

Суд не нашел оснований для наказания народных депутатов за блокирование работы Рады.

Блокирование работы Верховной рады народными депутатами не подпадает под действие Кодекса об административных правонарушениях, считает Голосеевский районный суд Киева. В пятницу суд отказался рассматривать соответствующий иск к лидерам оппозиционных фракций. Эксперты полагают, что привлечь народных депутатов к ответственности за блокирование трибуны невозможно.

Для принятия решения по иску жительницы Киева Веры Ивановой, которая сочла, что блокирование работы парламента народными депутатами оппозиционных фракций нарушает ее гражданские права, Голосеевскому районному суду Киева понадобилось два заседания. «Суд пришел к выводу, что производство по иску Веры Ивановой к народным депутатам Арсению Яценюку, Виталию Кличко, Олегу Тягныбоку о признании неправомерными их действий по поводу организации и блокирования работы Верховной рады, открытое для рассмотрения в порядке административного судопроизводства, необходимо закрыть», – говорится в постановлении суда.

Напомним, 2 апреля народные депутаты фракций «Батькивщина», УДАР и «Свобода» заблокировали трибуну Верховной рады, требуя назначить дату выборов в Киеве. На следующий день к этому требованию добавились еще три условия – отменить пенсионную реформу, закон о всеукраинском референдуме, а также рассмотреть резолюцию о недоверии правительству Николая Азарова (см. «Ъ» от 4 апреля).

Суд объяснил свое решение тем, что народные депутаты не являются носителями управленческих функций. «Согласно Конституции и закону «О выборах народных депутатов», народный депутат не наделен полномочиями по осуществлению властных управленческих функций. Кроме того, ответчики по делу Арсений Яценюк, Виталий Кличко, Олег Тягныбок не наделены полномочиями властных управленческих функций на выполнение делегированных полномочий», – отмечается в постановлении.

О подробностях заседания «Ъ» рассказал представитель главы фракции УДАР в суде адвокат Владимир Бондаренко. По его словам, на пятничном заседании присутствовали представители ответчиков, а также сам истец. «Госпожа Иванова выступила с заявлением, в котором настаивала на том, что народные депутаты нарушили ее права тем, что заблокировали работу Верховной рады, – сообщил «Ъ» господин Бондаренко. – Она считает, что, поскольку ее права

нарушили народные депутаты, дело должно быть рассмотрено в ходе административного судопроизводства».

После того как судьи выслушали аргументы истца, представители лидеров оппозиционных фракций заявили ходатайство о закрытии дела на основании того, что блокирование трибуны было формой гражданского сопротивления, а не реализацией управленческих функций. По словам другого представителя главы УДАРа в суде Виталия Плукара, в своем решении судьи удовлетворили ходатайство стороны ответчиков. «Во время блокирования президиума Верховной рады Виталий Кличко, Арсений Яценюк и Олег Тягныбок не выполняли управленческих функций государственных чиновников, а в сессионном зале в это время проходила акция гражданского неповиновения и несогласия с политикой действующего режима», – цитируют господина Плукара в пресс-службе партии УДАР.

Госпожа Иванова не сообщила о своих дальнейших планах в отношении привлечения народных депутатов к ответственности. «Теперь она может подать новый иск в суд по гражданским делам, если захочет продолжать этот процесс», – предположил Владимир Бондаренко. В свою очередь народный депутат Валерий Карпунцов (УДАР) рассказал «Ъ», что в оппозиции ожидали различных вариантов развития событий в ходе данного судебного процесса. «В самом иске не было представлено достаточно оснований для дальнейшего рассмотрения дела и доказательств вины депутатов, он не был серьезно подготовлен с юридической точки зрения, – считает господин Карпунцов. – Однако иск гражданки Веры Ивановой власть могла использовать в своих целях».

По мнению народного депутата предыдущих созывов, президента Института избирательного права Юрия Ключковского, с юридической точки зрения иск госпожи Ивановой не имеет дальнейших перспектив ни в процессе административного, ни в ходе гражданского судопроизводства. «Нарушение прав гражданина в связи с блокированием работы Верховной рады народными депутатами не может стать предметом административного иска, поскольку доказать конкретное нарушение прав в данном случае невозможно, – заявил «Ъ» господин Ключковский. – А предмета для производства гражданского иска в таком случае вообще нет, ведь здесь нет гражданских правоотношений» (*Закона на них нет // КоммерсантЪ* (<http://www.kommersant.ua/doc/2186550>). – 2013. – 13.05).

Блог на сайті «Корреспондент.net»

Про автора: О. Калетник, народний депутат України

Под соусом «евроинтеграции» на рассмотрение парламента был внесен законопроект № 2342 «О внесении изменений в некоторые законодательные акты относительно предотвращения и

противодействия дискриминации в Украине», которым в частности предлагается дополнить статью 2-1 Кодекса законов о труде положением об обеспечении государством равных трудовых прав граждан, независимо от их сексуальной ориентации. Но в законодательное поле будет введено не только понятие «сексуальная ориентация», а также намерение «дискриминировать» по сексуальному признаку. Любой неосторожный взгляд при желании можно будет расценить как такое намерение, а значит, это станет поводом привлечь человека к ответственности. Как и любое замечание на эту тему, например, во время проповеди или телевизионной передачи. Что уж там говорить об акциях, на которые выходит молодежь, протестующая против гей-парадов.

И презумпция невиновности в таких случаях уже не сработает. Человек будет априори виноват, ему придется доказывать, что он не хотел никого дискриминировать. А выиграть суды и отстоять свою правоту в подобных спорах, как показывает опыт европейских стран, практически невозможно. Например, 43-летний британец Роберт Хэй был отстранен от преподавания в Deptford Green School после того, как назвал грехом гомосексуальные отношения, отвечая на вопрос своих 11-летних учащихся.

После этого преподавательское агентство без объяснения причин наложило запрет на ведение им преподавательской деятельности в любой школе. Отстоять свои права в суде британец так и не смог, хотя прошел все возможные инстанции, вплоть до Верховного суда.

За привязанность к традиционным семейным ценностям пришлось отвечать перед законом и гражданину Франции Франку Талле. Он был задержан полицией во время пикника в Люксембургском Саду в Париже. Причиной задержания стала его футболка, на которой изображена традиционная семья: держащиеся за руки мать, отец и двое детей.

После допроса, длившегося около часа, в полиции заявили, что ношение футболки с подобным изображением «аморально». Дело в том, что такие же футболки одевали участники демонстрации, протестовавшие против легализации однополых «браков». Полицейские решили, что задержанный ими мужчина является участником незаконных протестов.

Законопроект, который предложен на рассмотрение парламента, выписан таким образом, что под предлогом «защиты от дискриминации» представители сексуальных меньшинств смогут требовать право не только на любую работу, но и на усыновление детей, проведение в школах учебных программ по популяризации среди учащихся однополых отношений.

Готово ли украинское общество к пропаганде лесбийской любви, гей-парадов, так называемой «свободной любви»? Это совершенно чужие для нашего народа идеи и разрушительные для сознания нации явления! Давайте признаем, что нас с традиционной семьей и традиционным укладом жизни, где основными ценностями являются любовь, нравственность, патриотизм, уважение и вера, – в Европе не ждут!

Сегодня в обществе искусственно нагнетается истерия, чтобы появился страх кого-то дискриминировать, на кого-то не так посмотреть, что-то ни то подумать или сказать. На самом деле нет никакой дискриминации – это мифологема, которая создается, чтобы изменить законодательство.

Ситуация парадоксальная. Законопроект, который имеет отношение к правам и свободам абсолютно всех граждан, не был вынесен на общественное обсуждение. В пояснительной записке говорится, что он такого обсуждения не требует вообще!

Кстати, на голосование этот законопроект решили поставить тогда, когда в стране проходит Всеукраинская неделя семьи. Вот такое странное совпадение.

Мне будет интересно посмотреть, как за этот вопрос будет голосовать Партия регионов. Все хорошо знают, что на выборах регионалы получали серьезную поддержку со стороны православной церкви и ее прихожан! Мне интересно, что после этого голосования будут говорить своим православным избирателям, для которых все эти однополые браки не просто неприемлемы, но является смертным грехом.

Также хочу посмотреть на так называемых патриотов, которые все время говорят об улучшении демократической ситуации, а на самом деле являются предателями и дезертирами! Неужели псевдодемократы, голосуя за свободу и равенство в обществе геев и лесбиянок, надеются справиться с вымиранием нации, с их помощью увеличить рождаемость и поднять духовность?

Убеждена, что поднимать дух единства украинцев нужно не такими методами. Изначально украинцы почитали отца и мать, повиновались их воле, к родителям обращались на «Вы», а полноценная семья была для молодежи авторитетом. Сегодня, когда наше молодое поколение стоит перед множеством соблазнов и пропагандой вседозволенности, нам нужно воспитывать в детях именно семейные ценности – любовь и взаимное уважение супругов, поддержку и заботу, уважение к старшим поколениям, служение любящего сердца ради блага каждого. Только когда наши дети будут устойчивыми в своих моральных убеждениях, тогда мы начнем выздоравливать как нация и быть едиными

(Корреспондент.net
(http://blogs.korrespondent.net/business_blogs/blog/nataliagklymenko/a106848). –
2013. – 13.05).

Блог на сайті «Корреспондент.net»

Про автора: І. Надеїн, експерт енергетичного ринка

На українському газовому ринку вже в травні буде революція?

Перше питання, навколо якого будуть точитися дискусії після пасхальних свят, стане приватизація ГТС.

26 квітня Уряд вніс в парламент законопроект № 2937, основна суть якого – дозволити приватизацію вітчизняної газотранспортної системи та управління нею іншим, недержавним підприємством.

Те, що законопроект був внесений напередодні травневих канікул, має своє пояснення – 3 травня в Брюсселі відбувся круглий стіл з питань розвитку українського газового ринку. Для результативних перемовин міністру Е. Ставицькому потрібно було їхати на захід з конкретними пропозиціями. Але ніхто не буде заперечувати, що свою роль відіграла і українська політична кухня. А сьогодні її реалії такі: ГТС є не просто трубою, через яку качається газ в Європу. Це – політичний символ, який опозиція буде захищати, в тому числі на вуличних пікетах та демонстраціях.

Отже, що було 3 травня в Брюсселі?

По-перше, «Газпром» демонстративно проігнорував захід. Єврокомісар з питань енергетики Гюнтер Етінгер повідомив, що російська сторона не дала жодної офіційної відповіді на запрошення стати учасником круглого столу.

По-друге, міністр Е. Ставицький озвучив додаткові, крім можливої приватизації ГТС, ініціативи, які покликані зменшити залежність від Росії.

А саме: початок реверсних поставок газу з ЄС через додатковий канал – Словаччину. Анонсується, що вже 15 травня буде запущено тестовий режим.

Також ЄС отримав від України пропозицію створити робочу групу, яка б дала «зелене» світло проекту по створенню центрально-європейського газового хаба на базі українських газових сховищ.

По-третє, Україна запропонувала не чекати, і за рахунок власних коштів (\$240 млн.) та коштів міжнародних фінансових інституцій (\$310 млн.) розпочати перший етап модернізації ГТС.

Брюссельський захід відразу отримав позитивну пресу. Зокрема, польська Rzeczpospolita по гарячим слідам дала свій прогноз: через 10 років Україна зменшить частку російського газу до 30 %.

Звісно, українська влада використала європейський вояж і на цьому тлі поспішила запевнити, що ЄС підтримує приватизацію ГТС (хоча представники ЄС більш стримані, коли коментують це питання).

А вже 8 травня перший віце-прем'єр С. Арбузов заявив, що він має надії на якнайшвидше прийняття Верховною Радою урядового законопроекту щодо газотранспортної системи, бо він «продиктований бажанням ЄС навести порядок в галузі».

Що все це означає? І які реальні події розгортаються за димовою завісою?

Очевидно, що час безпредметних перемовин пройшов. Російський напрямок заморожено, європейський – на настільки активний, як це потрібно. Враховуючи це, Уряд вирішив розв'язати собі руки і провести зміни в законодавстві, які б дозволили приватизацію ГТС.

Не факт, що українська труба отримає європейську прописку. Більше того, фаворитом в цих перегонах поки що залишається «Газпром». Але

набравши бонуси в Європі, Україна буде відчайдушно наполягати на свої умовах. Головна з яких – бути не пасинком, а рівноправним партнером в консорціумі по управлінню ГТС.

Проте, чим би не завершилися ці перегони, очевидно одне – наближається розв’язка в газових війнах. Не за горами той час, коли Україна зробить свій вибір або на користь ЄС, або на користь Росії.

Саме тому вже в травні ми станемо свідками безкомпромісної боротьби «за трубу» і за новий геополітичний вибір (*Корреспондент.net* (http://blogs.korrespondent.net/business_blogs/blog/press4/a106822). – 2013. – 12.05).

Блог на сайті «Фокус.иа»

Про автора: А. Черніков, рух «Я ненавижу Укравтодор»

ГАИ снова хочет повысить штрафы, но соглашаться с этим ни в коем случае нельзя

Несколько лет назад штрафы за нарушение правил дорожного движения были очень маленькими. Даже гаишники не хотели оформлять квитанцию на 17 гривен, получая вместо этого взятку в 50 гривен, с которыми водители легко расставались. Сушие пустяки. Езжай дальше. Вот тогда действительно имело смысл повысить штрафы, чтобы за несоблюдение правил было и стыдно, и мучительно, и накладно для бюджета водителя.

Сейчас вновь появился проект закона, предлагающий повысить штрафы и расширить перечень нарушений. Но на этот раз общественность, мнением которой якобы интересуются в Госавтоинспекции, должна процитировать скончавшуюся Маргарет Тэтчер: No! No! No!

Почему нет?

Автоинспекция, прежде чем снова запускать руку в мой карман, должна признаться, что стала рассадником взяточничества

Эта позиция является принципиальной. При том, что высокие штрафы в теории могут оказывать влияние на поведение водителей и на общую дорожную ситуацию, на практике любое фискальное или просто финансовое давление ведёт либо к уклонению, либо к коррупции, либо к тому и другому одновременно. Иными словами, чем больше штраф, тем больше желание дать взятку и тем больше желание её взять. Предложенный законопроект по некоторым нарушениям предлагает усилить наказание гривной в 2–4 раза. Штраф, подросший до 1000 гривен, ощутим для водителя, но, чтобы избежать бумажной волокиты и составления протокола, за 1000 гривен можно «решить вопрос» на месте, так что и для сотрудника ГАИ эта сумма тоже становится весьма ощутимой. Был бы я гаишником, штрафовал бы и штрафовал без перерыва на обед. То есть МВД снова создаёт стимулирующую систему для «активной работы» своих верных соколов.

Сейчас штраф за неиспользование ремня безопасности или шлема составляет 3–5 необлагаемых налогом минимумов, а будет 10–20. Признавая, что требование пристёгиваться – святое, хочется отметить: дико видеть такой рост материальной ответственности украинских граждан при мизерном росте их доходов. Чтоб у нас так ВВП рос, как штрафы.

Конечно, соблюдать правила дорожного движения мы все обязаны. Но на дорогах. А дорог у нас нет, а то, что есть, это не дороги. На каждом квадратном метре раздолбанной украинской дороги проступает плодородный чернозём и ироничная улыбка премьер-министра. Иными словами, граждане страны не должны платить своему правительству больше, зная и видя, что это правительство ничего не делает, а то, что делает, лучше бы не делало. ГАИ, имея законные основания и обязанность требовать от дорожных служб качественных дорог, предпочитает молчать. Это мы требуем починить дорогу, а автоинспекция – нет.

По неофициальным данным, у ГАИ есть негласное предписание в случае, если машина получила повреждения, попав на дороге в яму – изымать водительские права и налагать штраф согласно ст. 124 Кодекса об админнарушениях. Гораздо больших усилий стоит вынудить инспектора составить протокол по статье 140 того же Кодекса, которая возлагает вину за плохую дорогу не на того, кто ею пользуется, а на того, кто её построил и обслуживает. Логично, но не просто. И это лишь один из примеров, демонстрирующих, что к ГАИ нет никакого доверия, от ГАИ нет помощи и нет защиты.

Ещё свежи воспоминания о 22 марта, когда Киев погрузился под метровый слой снега. Разве ГАИ обеспечила безопасность движения? Разве помогала попавшим в километровые пробки? Нет, в тот день надо было гарантировать беспрепятственный проезд только одному человеку, направлявшемуся из аэропорта в свою резиденцию. Система МВД превратилась в лакея, угождающего высшей власти, но при этом по-хозяйски требующего от нас оплаты так называемого труда.

Сейчас особенно очевидно, что многократные повышения штрафов не решают проблем безопасности. Поэтому мы не можем допустить очередного роста взысканий, пока ГАИ не начнёт перемены с себя и наших общих дорог.

Автоинспекция, прежде чем снова запускать руку в мой карман, должна признаться, что стала рассадником взяточничества. Превратилась, за редким исключением, в сборище бездельников и хамов, которые плевать хотели на безопасность, – им только деньги подавай. Они не знают законов, они не знают своих обязанностей и плюют на наши права. Всё, что мы слышим от ГАИ, это «деньги! деньги! деньги!». Всё, что мы должны ей сказать, это по! по! по! ***(Пора сказать твердое «Нет» очередному повышению штрафов // Фокус.ua (<http://focus.ua/opinion/268627>). – 2013. – 14.05).***